

N. IORGA

TREI
PIESE SIMPLE

PENTRU
OAMENI MODEȘTI

REPRESINTATE LA
VĂLENII-DE-MUNTE

Tipografia DATINA ROMĂNEASCĂ
Vălenii-de-Munte :: :: 1931

FONDUL „CUVÎNTUL“

BIBLIOTECA LITERARA

No. 5.

N-rele apărute până acum din
BIBLIOTECA LITERARĂ
a Fondului „**CUVÎNTUL**“ :

LEI

No. 1. — <i>N. Iorga</i> : „ Fata babei și fata moș- neagului “, legendă dramatică în 5 acte	15
„ 2. — <i>N. Iorga</i> : „ Fratele păgîn “, dramă în 5 acte	25
„ 3. — <i>N. Iorga</i> : „ Frumoasa fără trup “, basm în 5 acte	20
„ 4. — <i>N. Iorga</i> : „ Sîntul Francisc “, dramă în 5 acte	35
„ 5. — <i>N. Iorga</i> : Trei piese simple pentru oameni modești	60

N. IORGA

TREI PIESE SIMPLE
PENTRU OAMENI MODEȘTI

REPRESINTATE LA
VĂLENII-DE-MUNTE

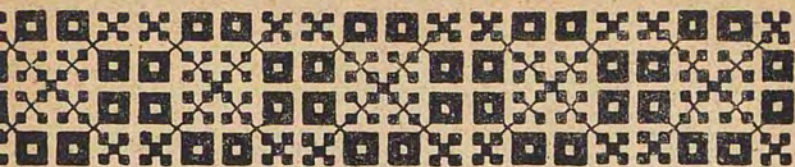

EDITURA FUNDAȚIEI „CUVÎNTUL“
VĂLENII-DE-MUNTE
1931.

FONDUL
„CUVÎNTUL“

BIBLIOTECA LITERARĂ
No. 5.

PUTEREA OBIȘNUINȚEI
PIESĂ ÎN 3 ACTE

PUTEREA OBIȘNUINȚEI

Piesă în 3 acte.

ACTUL I-iu

SCENA I-a.

MIHOCIU, ZĂGAN.

MIHOCIU.

Și-ți place ție casa vechiului tău prieten?...

ZĂGAN.

Da, da, cum nu... Multă natură... Multă verdeață...
Gospodărie solidă... Se vede că ați muncit mult.

MIHOCIU.

Uite, cărarea asta eu am desemnat-o. Trece printre
brazii din dreapta și zidul de molifți din stânga...
M'am gândit dacă lacul din fund să-l tai pentru
grădina de flori... Maria zicea că n'are destul soare...
Ea are o pătrundere deosebită în lucrurile astea...
O vezi, e pe trei șferturi al ei... Eu m'am îndărăt-
nicit însă să-l fac... Și uite n'a ieșit bine... Păcat de
semințe pe care le aduc de departe... Le comand în
Franța, la casa Legoître din Agen... Cele mai bune
spețe... Tu de unde le aduci?

ZĂGAN.

Eu? De nicăiri. Nu fac grădinărie...

MIHOCIU.

E așa de frumos! Ute așa, strat de strat. Unele înfloresc în Maiu... Altele în Iunie... Trebuie să le cunoști bine... Și să le îngrijești. O! sânt pretențioase... Zău, mai rău ca oamenii! Dar pe urmă ce răsplată!... Ia uită-te numai. Nu acolo!... Nu acolo!... Mai spre stânga... Așa, acum țintește-ți ochii la turnul bisericii. Așa? Vezi acum... Acolo unde o dungă roșie izbucnește ca o vălvătaie de foc... O, macii mei, macii miei... Să vezi...

ZĂGAN.

Știi ce? De loc, nu mă interesează... Macii produc opiu. Se zice că e bun de mestecat. Atât! Restul—pentru tine...

MIHOCIU.

Așa zici... Cine să te creadă! O, ești prea fin tu, ai prea mult simț... Iubirea ta pentru natură... Studiile tale...

ZĂGAN.

Nu-mi aduce aminte... Înțelegi, mă supăr... Te bat... Te bat, cu pumnii miei... Eu nu mai deschid o carte... Dar una... De întâlnesc o foaie pe drum, o dau cu piciorul, mă supără. Cetesc gazetele. Dar nu politica, nu! Și nici cultura, nici agricultura, nici puericultura. Cetesc cursul valorilor și cetesc pagina de sport...

MIHOCIU

Cum tu, care...

ZĂGAN.

Eu care, și tu care, și voi care... Toți ar trebui să fim așa! Nici mai mult, nici mai puțin. Sport, mișcare, plăceri. Azi ești, mâine mori... Și, pe urmă, obraznicele tale de flori îmi cresc pe mormânt... Descendente din cele pe care le-am plantat, ele au necuviința de a mânca jos din carnea părintelui lor... Și să le mai admiri?... Marfă de florari. Dever pentru morți... Atît..

MIHOCIU.

Mă, tu trebuie să fii foarte trist.

ZĂGAN.

Dar de loc, de loc. Am eu mutră de om trist? 75 de kilograme... Și niciun fir de păr alb... la 56 de ani... Și soțul unei femei, unei fete de 25... Numai că trag din viața trecătoare tot folosul. Trecător și el, dar plăcut...

MIHOCIU.

O fi... Eu am păr alb... Nevasta e de vrista mea... Nu călătoresc, nu mă plimb... Nu mă schimb... Și iată trăiesc...

ZĂGAN.

Fericit, zi...

MIHOCIU.

De sigur...

ZĂGAN.

Uită-te la mine. Mai zici?

MIHOCIU.

Zic...

ZĂGAN.

Cu șovăială. De te mai întreb odată, ai să zici poate... Și din poate, mai știu eu... Și tot așa, tot așa, până-i zice ce simt eu... Că nu ești fericit, mă... Ți-o spun eu... Nu ești fericit de loc... Te înșeli cu flori, cu brazi, cu tot ce-mi arăți...

MIHOCIU.

Prostii!... Fiindcă vorbești de arătat, iată să-ți mai arăt... Să vezi și tu că...

ZĂGAN.

Că ești fericit...

MIHOCIU.

Dar de sigur că da... Uite... Printr'un mare noroc am căpătat mobila asta... Urită la înfățișare... Veche și foarte rară... Știi tu că Vodă Cuza o avea cînd era pîrcălab la Galați?... Pe masă se văd pe-tele de cerneală...

ZĂGAN.

Multe... Una, două, trei... Tu le-ai numărat?...

MIHOCIU.

Dar de ce mă întrebi?

ZĂGAN.

Cum de ce? Dar aici totul e numărat... Tot, tot... Tu știi pe, de rost ciți brazi sînt pe cărare...

MIHOCIU.

Sigur că știi... Că doar eu i-am pus... Și i-am îngrijit... Și i-am scăpat de la moarte... Și de câte ori!

ZĂGAN.

De sigur... Și știi câte flori ai în straturi... Și ce vrîstă au... Cînd au dat colț... Cînd au făcut frunză... Cînd au scos bobocul... Știi tot... Și cîți purici sînt pe fiecare frunză... Și câte furnici îi duc la păscut... Toate, știi tot... Bravo om!... Nu cum erai la școală, blăstămatul clasei... Cel care-și spărgea călimara de două ori pe zi... Și n'avea o foaie întregă în carte... Și credea totdeauna că e la istorie, cînd profesorul scria formule de chimie pe tablă... Și știi cînd ai venit cu coatele rupte... Și cînd te-am prins cu jiletca lui tată-tău... Și acuma ce ordine, ce ordine! Și au te superi: ce plictiseală!

MIHOCIU.

Ci taci odată!

ZĂGAN.

Iți aduci aminte! Și-ți pare rău...

MIHOCIU.

De loc, căci, vezi, ordinea e un lucru așa de plăcut...

ZĂGAN.

Cînd o vrei tu...

MIHOCIU.

Și crezi că mi-o impune cineva?...

ZĂGAN.

Dar nu, nimeni, numai așa ai vrut tu. Te-ai schimbat tu. Ei, bată-te să te bată... Și acum, știi, am văzut tot, am înțeles, am adunat tot, dar, să-ți spun, mi-i foame. Imi dai de mâncare?

MIHOCIU.

(se uită la ceasornic). Uite, peste un șfert de ceas...

ZĂGAN.

Și până atunci îmi mai arăți ceva, gospodărit, îngrijit, curățit, lustruit?

MIHOCIU.

Dacă vrei...

ZĂGAN.

Dar nu vreau de loc! Eu vreau să mănînc chiar acum...

MIHOCIU.

Să întreb, să încerc...

ZĂGAN.

Bine, dar nu ești stăpîn?

MIHOCIU.

De sigur că da. De sigur că da. Dar, uite, cum ți-am spus, femeia mea...

ZĂGAN.

E și mai ordonată. Înțeleg, înțeleg. Bine face. O admir și eu. Dar, vezi, eu, vreau să mănânc chiar acum.. Pricepi? Acuma chiar... Să te văd...

MIHOCIU.

Și crezi că nu se poate?

Ei bine, iată (*sună*).

(*O servitoare apare.*)

Acuma chiar să se servească masa!

(*servitoarea jenată râde.*)

ZĂGAN.

Vezi, fata râde.

MIHOCIU.

Ba nu râde. Cum să rîdă? Ar îndrăzni?

ZĂGAN.

Nu, n'o întreba, știu ce ți-ar spune. Că...

MIHOCIU.

Nimic, nimic, nu vreau să știu nimic... Să servească acum...

(*Servitoarea, speriată, iese.*)

ZĂGAN.

Mulțămesc. Imi faci un mare serviciu. Dar eu aş vrea—aşa de tare-mi place salonaşul ăsta, că aş mânca aici...

MIHOCIU.

Dar cum aici?... Dar cine mai mănîncă?...

ZĂGAN.

In salon? Eu totdeauna. Imi face o mare plăcere...

MIHOCIU.

Dar bine... Tu eşti un om serios...

ZĂGAN.

Am fost. Nu mai sînt. Mă plictisia. Crede-mă, nu face... Eu mănînc, eu beau, eu mă culc cînd vreau, unde vreau... Şi cer de la prieteni să mă primească așa... Uite așa cum mă vezi... Ori, de unde nu, să mă dea afară... Şi de aceia eu îţi cer acest sacrificiu...

MIHOCIU.

De ce să-i zici așa?

ZĂGAN.

Pentru că, dacă-mi faci pe plac, ştiu ce te aşteaptă...

MIHOCIU.

Pe mine? Pe mine? Ia aşteaptă, (*sună*)...

(*Servitoarea apare.*)

SCENA a II-a.

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

MIHOCIU.

Masa se servește aici.

SERVITOAREA.

Aici?

MIHOCIU.

Da, aici.

SERVITOAREA.

Doamne, Doamne!

ZĂGAN.

A, iartă-mă, iartă-mă. Uitam că doamna...

MIHOCIU.

Ba să mă ierți. Nu-ți dau voie... Înțelegi? Te opresc.

ZĂGAN.

Ba nu, ba nu! Acuma nu mai vreau... Să mănînc în sufragerie... Peste o jumătate de ceas. Peste un ceas... Deseară... Mîine...

MIHOCIU.

Și de ce?

ZĂGAN.

Dar n'am voie să mă tem și eu?

MIHOCIU.

Și tu?

ZĂGAN.

Da și eu...

MIHOCIU.

Glumă proastă! Aici poruncesc eu.

SCENA a III-a.

ACEIAȘI, MARIA.

MARIA.

Cine strigă aici?

MIHOCIU.

Eu nu! Eu nu! Dumnealui...

MARIA (*fixându-l*).

Dumnealui, dumnealui... (*iși vine în fire*). Dar dumneata... (*zimbînd*). Dar cine sînteți dumneavoastră, domnule?

ZĂGAN.

Eu sînt, doamnă, amicul domniei sale... Știți, acela care trebuia să vie.

MARIA (*forțîndu-se*).

Dar știu, dar știu... Vă așteptam... Am pregătit tot pentru dumneavoastră... Un așa de vechiu prieten...

(*vede scaunele în neregulă.*)

Dar îmi dați voie... (*așează*).

ZĂGAN.

Mă scusați, doamnă, n'am făcut eu acest deranj...
E soțul d-voastră, care în plăcerea de a mă ve-
dea...

MARIA.

Cum, tu, Ioane? (*se uită lung*), (*surîzînd*). Dar
n'are a face... Odată ce e pentru d-voastră...

ZĂGAN.

Să vă spun drept, eu n'am cerut aceasta... Mie,
mie-mi place ordine...

MIHOCIU.

Și mie...

MARIA (*necăjită*).

Ție? Ție?

MIHOCIU.

Dar ți-am spus-o de atîtea ori...

MARIA.

Atunci desordinea aceasta?

ZĂGAN.

O face el...

MARIA.

Știi, domnul meu, fiindcă găsesc un om ca dum-
neata... Un om ordonat... Un om cuminte... Iți pot
spune ce sufăr.

MIHOCIU.

Dar, Mario!

ZĂGAN (*către Mihociu*).

Nu te supăra, nu te supăra... mi s'a părut că el doria să mâncăm acuma chiar.

MARIA.

Dar nu e gata!

ZĂGAN.

Și aici...

MARIA.

Cum, aici, aici, în salon... În salonul unde...

ZĂGAN.

Toate lucrurile sînt la locul lor... Acest încîntător album... Această scrumelniță în care Vodă Cuza își scutura țigara... Acest porte-plumes... Aceste... Aceste... Toate aceste lucruri... Eu, aș merge și la sufragerie... Dar la oara d-voastră... Numai atunci, Numai atunci... Și respectînd ordinea... Ordinea înainte de toate...

MARIA.

Atunci îmi veți face plăcerea să veniți peste o jumătate de oară... Cu amicul d-voastră, care...

ZĂGAN.

Nu, nimic... Care e amicul meu. Și atît, Doamnă, și, atît! Să uităm totul... Doamnă, un om de ordine vă roagă să-l iertăm...

MARIA.

Dacă ziceți d-voastră! (*trecînd pe lingă el*), Tu...
(*iese*).

SCENA a IV-a.

MIHOCIU, ZĂGAN.

MIHOCIU.

Și de ce mi-ai făcut porcăria asta?

ZĂGAN.

Ca să-ți arăt că eu aveam dreptate.

MIHOCIU.

Cum aveai dreptate, nenorocitul?

ZĂGAN.

Nu-s eu nenorocit, tu ești...

MIHOCIU.

De ce?

ZĂGAN.

Pentru că e prea multă ordine aici. De-aceia, de
aceia (*călduros*). Și vezi, dragă Ioane, și tu ai
dreptul la fericire...

MIHOCIU (*intim*).

Dar unde s'o găsec?

ZĂGAN.

Ei asta! Unde am găsit-o eu.

MIHOCIU.

In...

ZĂGAN.

In viața liberă, uite-așa... Când vrei, cum vrei...
Și încă un lucru.

MIHOCIU.

Care?

ZĂGAN.

Cu cine vrei!

MIHOCIU.

Dar cu cine să vreau?

ZĂGAN.

Cu cine ți-oiu găsi eu...

MIHOCIU

Nebunule!

ZĂGAN.

Nu cu cine-i găsi tu...

MIHOCIU.

Aici, în acest pustiu...

ZĂGAN.

Aha! aha!

MIHOCIU.

Dar unde mă duci?

ZAGAN.

La cele bune, la cele bune!

MIHOCIU.

Măi, știi ce, atîta m'ai zăpăcit, de parcă-mi pleacă scîndurile de supt picioare.

ZAGAN.

Le-ai numărat?... Sigur că le știi... Și bagă de samă să nu se cunoască urma ta... Așa cere...

MIHOCIU.

Ordinea...

ZAGAN.

Știi tu, Ioane, că eu n'am venit singur...

MIHOCIU.

Unde?

ZAGAN.

Aici!

MIHOCIU.

Cum, la mine mai e cineva?

ZAGAN.

Care, ca și mine, n'are nici masă, nici casă, nici ceas, nici de primblare, nici de..., nici de nimic...

MIHOCIU.

Un prieten?

ZĂGAN.

Nu, o femeie...

MIHOCIU.

Aici în...

ZĂGAN.

In casa femeii tale...

MIHOCIU.

Ai cutezat?

ZĂGAN.

(rînjind). Aşa-i?

MIHOCIU.

Şi este?...

ZĂGAN.

Vara mea, artista...

MIHOCIU.

De la Cărăbuş?

ZĂGAN.

Ehe! Ehe!

MIHOCIU.

Şi... ce facem cu dânsa?

ZĂGAN.

Știu eu?...

MIHOCIU.

O aducem înăuntru?...

ZĂGAN.

De sigur că da! Vrea să vadă și ea un bursuc... Un bursuc ca tine... Ți-a cetit versurile... Te-a înțeles... I-ai părut numai prea cuminte... Și ea m'a trimis la tine... Căci ea vrea să te domesticească.

MIHOCIU.

Dar eu nu pot...

ZĂGAN.

Ce nu poți? Ce nu poți? N'ai să dai oamenii afară din casă? (*afară*). Și, Și, ieși din automobil... Hai, zboară! (*afară*). Ți-am făcut placul! Iată, domnul te pofteste, vino răpede, vino răpede!

SCENA a V-a.

ACEIAȘI, SIȚA.

SIȚA.

Dumnealui? El e? Zău el! Domnule, faci versuri așa de frumoase, așa de frumoase, de-mi vine să te sărut. Zău îmi vine. Uite o fac, am și făcut-o. (*Il pupă.*)

MIHOCIU (*desperat*).

A făcut-o...

ZĂGAN.

Taci, taci... *(cu același aier)*. Uite, a făcut-o...

SIȚA.

Ba bine că nu! Dar mă mai primește ăsta odată?...
Uite la el ce drăguț e...

ZĂGAN.

Și tu nu-i zici nimic?

MIHOCIU.

Ce să-i zic... Ce să-i zic... Sînt uluit!

SIȚA.

Am auzit, am auzit! Ești uluit... Și-ți șade așa de bine. Eu să-ți spun drept, așa te-am visat. *(cald.)* Așa te-am vrut!

ZĂGAN.

Ce zici? E frumoasă nebuna...

MIHOCIU *(trist)*.

E...

SIȚA.

Știi ce ți-ar trebui d-tale? *(il ia și-l duce la fe-reastă)*. Uite ce? Dincolo de drumul ăsta...

MIHOCIU.

Cu brazii... Eu i-am sădit...

ZAGAN.

Dar taci! Nu-i vorba de asta...

SIȚA.

E alt drum și altul și altul. Tot mai larg... Tot mai liber... Tot mai vesel. Zău, îl meriți! (*li caută perii albi*). Il meriți... Căci altfel, altfel, dragă domnule poet, e prea târziu...

MIHOCIU.

Se poate în adevăr să fie prea târziu... Ce zi teribilă!

SCENA a VI-a.

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

SERVITOAREA.

Poftiți la masă... (*casă ochii la Sița*), Doamnă!

SCENA a VII-a.

ACEIAȘI, MARIA.

MARIA.

Că n'au înebunit...

ZĂGAN.

Mi se pare că ăsta da...

MIHOCIU.

Mi se pare și mie!

ACTUL al II-lea

SCENA I-u.

SIȚA, MIHOCIU.

SIȚA (*într'un peignoir scump; îmbrăcată bizar; cu
părul vopsit, tăiat scurt; în papuci*).

Nu sta așa! Nu sta așa! Mie-mi place mișcare.
Ințepenesc eu cînd te văd obosit, mahmur!

MIHOCIU.

Dar nu sînt...

SIȚA.

Atîta spui! Zi, urîtule, atîta poți spune? Alături de
mine, liber, smuls din lanțuri... Ori zici: Ba?

MIHOCI (*scutură capul*).

Nu, nu zic. Ar fi păcat... A fost o desrobire.

SIȚA.

Așa-i? Îți aduci aminte... Cînd ne-am văzut în-
tăiu. Era în tine un poet adormit, un mare poet...

MIHOCIU (*jenat*).

Nu zi... Nu zi... Nu mi-a plăcut niciodată să mi se zică... Nici eu n'am crezut niciodată... Uite, vezi, tu ești femeie deșteaptă.

SIȚA.

Asta s'o spui, că-mi place... Te bat dacă nu mai spui odată.

MIHOCIU.

O spun, o spun... Ca femeie foarte deșteaptă, înțelegi ce e cu noi când facem ceva... Așa ni vine... Și ne trudem... Și știi? pe urmă nu ni place... Am fi vrut să nu fi făcut niciodată... Căci nu e bine... Altceva, eu altceva aveam în minte. Ne prostim cum începem... O tâmpenie! Ți-e greu capul de dînsa... Capu'ăsta... Mai bine am fi murit decît am fi scris. Zău așa! Să crezi... Eu nu fac nici literatură, nici teatru...

SIȚA.

Păcat... Teatru fac eu. Să facem toți... Lumea e o scenă... Veșmintele, masca!, Mai ales masca! Altfel, știi zău, n'are haz... Dar de loc! Dar de-ajuns... E vreme de melancolie oare când soarta ne-a adus așa unul lângă altul?...

MIHOCIU (*cu jumătate de glas*).

Pentru cît timp?..

SIȚA.

Așa zău, întrebi pentru cît timp! Dar timpul n'are nicio importanță. Eu văd de aici până aici. De la tine

până la mine, până la doi trei, patru, dracu-i știe
ciți sînt pe aici, pe la mine.

MIHOCIU.

Prea mulți...

SÎȚA.

Mai dă-i afară. Eu nu mă supăr. De nu, te dau
ei afară. Așa a fost la mine totdeauna. Totdeau-
de când am scăpat și eu. Uf! Uf! Cînd mi-aduc a-
minte. Nuntă la primărie. Parcă văd și acuma prima-
rul: dobitoc, dobitoc, dar cu eșarfă tricoloră și cu
discurs incolor, apoi biserica, poza, Isaiia dăntuiește,
rudele care se îmbată, invitații cari se ling pe buze
la fețe, fețele care se uită la caraghioșii ăia, numai
pomadă, scrobeală și glanț, și apoi dragoste în tren
azi, în otel mîni, pe urma afacerile lui și uritul meu,
uritul meu de urlă... Atunci am învățat a urla. Știu
și acuma.

MIHOCIU.

Nu urla, te rog, cunosc...

SÎȚA.

Așa-i?... Uite, numai puțin... Uuu!

MIHOCIU (*iși astupă urechile*).

Nu te fă urită!

SÎȚA.

Deranjez poetul... Mă refac frumoasă... Și iubitoare
și dulce... Cum aș vrea s'o spun altfel... Că de tot

ce fac alții, ce s'a făcut ieri, și cu o sută de ani înainte, și de cînd omul se îmbracă, mi-e silă... Vrei să te desmierd? Spune cum? Tu nu știi cîte pot eu... Dacă mai rămînem, ai să vezi...

MIHOCIU.

Cum, dacă mai rămînem?...

SÎȚA.

Adecă dacă vrei tu... Și dacă vreau eu... Și dacă nu se întîmplă ceva... Ești doar poet, mă, și poți înțelege, nu ca un bou de ăia de fac principii în prosă... Dacă mă lasă în pace ălalți...

MIHOCIU.

Cum, cari ălalți...

SÎȚA.

Rude... Eu mi i-am dat?... Amici... Pot scăpa de ei?... Parcă nu-i vezi și tu!... Doar toată ziua sînt pe aici... Cu ei îmi mănînc banii și sănătatea... De răul lor nu dorm nopțile și nu dormi tu, bunule, care nu mergi, numai de bun ce ești, să te culci fără mine...

MIHOCIU.

Nu mai vorbi de dînșii. Lichele!

SÎȚA.

Ei iaca, lichele... Dar ce este o lichea?... Un om de care nu poți scăpa... Dar dacă el o face cu gînd bun, dacă are, cum aș zice? intenții oneste, dacă mă iubește...

MIHOCIU.

Cine să te iubească?

SIȚA.

Cum cine? Toți ăia... Bebe... Toto... Lolo... Jean...
Mai zi tu, că ai mai bună memorie... Eu îi mai
uit... Că samănă unul cu altul... Același croitor, ace-
lași coafor, aceeași marcă de automobil, același cre-
ditor...

MIHOCIU.

Și, dacă știi așa de bine, de ce nu-i dai afară?

SIȚA.

Săracii băieți... Dar fac atita haz de dinșii... Știi?
Și eu îi iubesc...

MIHOCIU.

Sițo!

SIȚA.

Na, na, na! S'a aprins. Ii iubesc de sigur! Dar
nu ca pe tine... Pe tine te iubesc pentru că n'ai ve-
nit tu la mine... Nu-ți era de petreceri... Aveai bani...
Nu trebuie să te țin eu ca pe drăguții ăia de idioți
simpatici... Pe tine eu te-am furat...

MIHOCIU.

O, nu-mi mai aduce aminte!

SIȚA.

Asta e! dar o să-ți aduc aminte. E necesar. Și
știi de ce? Intăiu fiindcă așa-mi place. Și pe urmă,

uite: pe urmă pentru că e interesant... Foarte interesant... Un cas unic... Și caraghios...

MIHOCIU.

Ce e caraghios?

SIȚA.

Cum te-am furat eu pe tine... Și ce-am râs! Ce-am râs eu! Eu și cu ăla...

MIHOCIU.

Mai e un ăla?

SIȚA.

Cum? ăl vechiu, ăl vechiu de tot... De acum trei luni... Trei luni de când ne-am luat? Trei... Ei, am uitat... Tu ai memoria bună...

MIHOCIU.

Memoria fericirii o am eu...

SIȚA.

Și eu! Și eu! Dar am fost totdeauna așa de slabă la matematică... Nimic! Știi? nimic. Zero pur. Și zi tu cum îi chiamă?...

MIHOCIU.

Pe cine, dragă? pe cine, dragă?

SIȚA.

Pe ăla, pe ăla, pe ăla... Na!

MIHOCIU.

Dar care ăla?...

SIȚA.

Ăla de m'a adus la tine...

MIHOCIU.

Și nu știi cum îl chiamă?... Amicul meu... Vărul tău...

SIȚA.

Ei asta! Și-ai crezut că e vărul meu?

MIHOCIU.

Dar pentru Dumnezeu!

SIȚA.

Pentru toți Dumnezeii nu te-am crezut așa prost... Să crezi că era ăla... Zi-i pe nume, că mă cutremur. Și ți-aș spune ceva interesant. Vezi, o să-ți pară rău că nu-mi spui cum îl chiamă (*strigă*). Zi odată...

MIHOCIU.

Ce fată nebună, ce fată nebună! Dar nu pot.

SIȚA.

Dar știi?

MIHOCIU.

Știu!

SIȚA.

Atunci ai să-mi spui... Dacă mă iubești... Uite te prind de gât. Te încolăcesc, te mănînc... Cum îl chiamă, dragă?

MIHOCIU.

Zăgan...

SIȚA.

Asta e... Zăgan... Dar abia-l văzusem... De unde vrei să-mi aduc aminte! Auzi d-ta ideiei!... Să am eu un văr. Dar ce ideie rea îți faci de mine... N'am... N'am avut... Nu voiu avea... Sînt incapabilă să am un văr...

MIHOCIU.

Și atunci...

SIȚA.

Atunci, uite, să-ți spun... El a vrut să... Să nu te superi, să-și ridă de tine... Cum te vedea el așa caraghios... Dar eu am găsit că ai haz, mult haz... Și talent... Și te-am îndrăgit... Și-am să te ții, și am să te ții...

MIHOCIU.

Până...

SIȚA.

Dar de unde să știu eu până cînd?... Dar ce sînt eu profet?... Am eu mutră de așa ceva? Zi, zău, zi!

MIHOCIU.

N'ai! Dar ce mutră oi fi avînd eu?

SIȚA.

Azi? bună. Foarte bună. Mai bună ca ieri. Ieri o
avea mai bună Bébé!...

MIHOCIU.

Îți interzic,...

SIȚA.

Ce?

MIHOCIU.

Să vorbești de Bébé!...

SIȚA.

Dar de cine să vorbesc, dulce om? De castraveți
tăi de la țară, de biroul tău măturat de zece ori pe
zi, de scările tale frecate cu peria de fier...

MIHOCIU.

Sișo, nu-ți dau voie nici asta... Mă doare, Sișo.,

SIȚA.

Ei, ei, te doare. De ce? Acum nu te las... De a-
ceia te-am iubit eu pe tine, așa de mult, așa de
mult? De aceia m'am făcut de râsul...

MIHOCIU.

Lui Bébé?

SIȚA.

Parcă numai de al lui... Dar Toto, dar...

MIHOCIU.

Dar Zozo, dar Floflò... Cuib de trîntori..

SIȚA.

Nu trîntori, săracii, nu, ci fluturi... Ce vrei tu? Să-i
înhămi la un camion de bagaje... Dar ei sînt *făcuți*
pentru asta...

SCENA a II-a.

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

SIȚA.

Cine e acolo?

SERVITOAREA.

Știți d-voastră...

MIHOCIU.

Cum: știe dumneaei, dar eu..

SERVITOAREA.

Știți și d-voastră, dar nu vă place. De aceia n'am
spus cine.

SIȚA.

Dar eu vreau să știu...

SERVITOAREA.

Ei, coconăș Bébé...

MIHOCIU (*furios*).

Bébé...

SERVITOAREA.

Nu numai dumnealui, dar toți ceilalți...

MIHOCIU.

Cîți?

SERVITOAREA.

Dar cine să-i numere?... Și cine să li spuie pe nume? Că nu-s tot aceia. Fiecare aduce și pe alții...

MIHOCIU (*și mai furios*).

Pe alții, pe alții...

SERVITOAREA.

Parcă d-voastră nu știți... Măcar că eu sînt mai veche decît d-voastră.

SIȚA.

Tu, du-te!... (*către Mihociu*). Mă lași să-i primesc? Te rog eu! Nu-i iubesc de loc. Dar, știi, de loc... Așa spuseseam eu să te necăjesc... Dar eu îi chem fiindcă te văd melancolic... Și nu te vreau așa... Ii chem și, cînd vrei, îi dau afară.

MIHOCIU.

Promiți?

SIȚA.

Un semn numai. Uite, bați cu inelul în scrumelniță... Și-i dau afară pe toți imediat... Că doar eu îi țin...

MIHOCIU.

Nu zi așa! Dar ai promis.

SÎȚA.

Da, da, da. Fă-i să intre.

SERVITOAREA.

Pe toți?

SÎȚA.

De ce întrebî?...?

SERVITOAREA.

Păi, sînt mulți!

SÎȚA.

Cît or încăpea.

SCENA a III-a.

MIHOCIU, SÎȚA, BEBE, TOTO, JEAN, FLOFLO, etc.

BEBÉ.

Bună seara, duduie...

MIHOCI (*tușește*).

BEBÉ.

Sînteți d-voastră?

MIHOCIU.

Nu vă așteptați?

BEBÉ.

Ba da, ba da! Cum nu! Sînteți întâiul dintre prieteni...

MIHOCIU.

Singurul...

BEBÉ.

Singurul.. Am fost și eu singurul..

MIHOCIU.

N'am auzit bine.

SIȚA.

E un stupid, care nu știe ce vorbește... Ești beat, spune?

BEBÉ.

Iți sărut mîna...

ZOZO.

Teribilă, stăpîna noastră, teribilă...

FLOFLO.

De aceia credința noastră pentru aceia pe care personalitatea ei, ca frumuseță...

ZOZO.

Ca spirit...

TOTO.

Ca inițiativă, ca energie.

FLOFLO.

Rasa boierilor noștri...

SIȚA.

Și averea lor! O uitați?...

TOTO.

Dar nevoile noastre au o memorie mai bună...

SIȚA.

Decît obrazul vostru... Ce aduceți?... Haide răpede. Ce aduceți?... Sînt încîntători... Știu tot... Eu prin ei le aflu... Fiecare își are departamentul... Toto e șef de cabinet... El îmi servește politica... Bébé e poetul de casă al bancherului Landstein... El știe finanțele... Tu ce meserie ai, Zozo?

ZOZO.

Cum nu știi?... Cronicarul...

SIȚA.

Monden... Presa! Presa!... Țsta știe cele mai multe din cîte s'au întîmplat... La raport, la raport!...

TOTO.

Ministrul a fost teribil azi la Cameră...

BEBÉ.

L-a zdrobit pe Carida...

SIȚA.

Cum? Pe teribilul orator...

TOTO.

Piftie!

SIȚA.

Și cum?

TOTO.

Cu o scrisoare.

SIȚA.

In care...

TOTO.

Mărturisia o escrocherie... Un teren al Statului evaluat la a suta parte... Și falșuri, și șperțuri..

SIȚA.

O infamie! Și de unde o avea?

TOTO.

Ghici!

SIȚA.

De unde să ghicesc?

TOTO.

Ńu, zău, ghici...

SIȚA (*nerăbdătoare*).

De la cine?

TOTO (*triumfător*).

De la mine!

SIȚA.

Și tu, îi ești prieten lui Carida.

TOTO.

De aceia...

SIȚA.

Și tu ai găsit-o?...

TOTO.

Nu, mi-a dat-o.

SIȚA.

Cine?

TOTO.

Nevastă-sa...

BEBE.

Așa-i că are haz...

SIȚA.

Știi, Toto, ești interesant altfel; altfel, știi multe, le spui bine, ești vioiu, ești frumos... Ai un nume mare.. Toată istoria țerii... Dar ești un porc! Și te rog să schimbi vorba... Să taci! Să vorbeascăășialalți... Și să aibă mai mult haz...

SIȚA (*arătînd către Mihociu*).

Aha, aha! Dar nu vedeți că-l indispu-neți. Și în casa asta el poruncește...

ZOZO.

Ne scusați că, tineri fiind, conversația noastră v'a putut indispu-ne... Știu că subiectele care vă plac sînt altele... Nu ne judecați după aparență...

MIHOCIU.

Dar nu eu am să vă judec.

SIȚA.

Am înțeles... Zău mi-e scîrbă și mie... Și-i dau a-fară... Uite ceva, să vă duceți... Nu vă vreau... Treceți mîni la casă... Vă dă casierul. Dar n'aveți haz... Plecați!

(*toți pleacă.*)

SCENA a III-a.

MIHOCIU, SIȚA și SERVITOAREA.

SERVITOAREA.

O scrisoare pentru domnul.

MIHOCIU.

Pentru mine?

SERVITOAREA.

Da.

MIHOCIU.

Cunosc! De la...

SIȚA.

De acasă de la tine...

MIHOCIU.

Casă, știi că nu mai am... Că totul e pustiu..

SIȚA.

Și-ți pare rău?

MIHOCIU.

Dar aș fi altfel aici?

SIȚA.

Și ții la mine?... Cu toate prostiile mele, năravurile mele...

MIHOCIU.

Imi cei să răspund? Nu știi? Nu că te iubesc... Nu *numai* că te iubesc... Tu mă ai, tu mă ții... Dar, iată, am o avere... și mă chiamă intendentul ca să n'o pierdem cu totul...

SIȚA.

Și te întorci?

MIHOCIU (*jenat*).

Da...

SIȚA.

Pe cât timp?

MIHOCIU.

O clipă...

SIȚA.

Nu cred...

MIHOCIU.

Cine m'ar opri?...

SIȚA *(ti cată în ochi).*

Cine ai fost tu însuși.

MIHOCIU.

Nu!

SIȚA.

Crezi? Am să te încerc!

ACTUL al III-lea

SCENA I-ii.

MIHOCIU, INTENDENTUL.

MIHOCIU.

Spune-mi răpede de ce e vorba.

INTENDENTUL.

De multe, de toate, am putea zice... Știți, după plecarea d-voastră...

MIHOCIU.

Mai iute... Am spus: mai iute!

INTENDENTUL.

Și, după plecarea d-voastră, la scurtă vreme, o doamnă...

MIHOCIU.

O doamnă... Ți-am spus: mai iute...

INTENDENTUL.

Spun și eu cum pot, domnule Mihociu. Pentru atîta muncă și credință aș putea fi ascultat. Am înlocuit—da, am înlocuit o întregă familie, o întregă familie, risipită, în descompunere...

MIHOCIU.

Ai dreptate... Am și eu necazuri... Aici le simt mai adânc...

INTENDENTUL (*bucuros*).

Le simțiți în adevăr?...

MIHOCIU.

Lucruri trecătoare... Prostii de trecut... Mă privesc pe mine. Înțelegi? Pe mine. Pe d-ta de loc. Încă o dată: pentru ce m'ai chemat? De ce m'ai smuls?... De unde aveam liniște, de unde aveam dreptul să fiu...

INTENDENTUL.

Cum vorbiți de tare, d-le Mihociu!... De tare și de supărat... Dar nu este de ce. Eu nu vi-s vinovat cu nimic. Dacă în adevăr, de pe urma..., de pe urma a ce s'a întâmplat, aș fi ajuns așa de nesuferit pentru d-voastră, dați-mi voie să plec. Sînt un om muncitor, cu oarecare experiență și pricepere, și oriunde capăt o bucată de pîne. Doriți să mă duc?...

MIHOCIU (*plictisit*).

Să te duci, să te duci... Să se ducă... Asta ar mai lipsi... Dar eu n'am spus să te duci... Dar eu. înțeleg tot ce-ai făcut... Însă iată e ceva aici... Ceva... N'aș ști spune ce...

INTENDENTUL.

Ceva care vă mișcă?

MIHOCIU.

Dar de loc, de loc. Drept ce mă iei dumneata? Dar crezi că sînt omul cel vechiu?... Blajinul, prostul, adormitul, vechiu ceasornic de Nürenberg, cîntînd „cucu” la fiecare ceas... Asta crezi? Apoi să-ți spun, te înșeli...

INTENDENTUL.

Iar supărare. Poftiți atunci singur și vedeți ce este aici... Eu eram dator să vă chem ca să nu cadă asupra mea răspunderea unei case fără stăpîn... Sînt lucrări de terminat, ziduri de consolidat, măsuri de luat pentru toamnă... Mă rog, ce pretinde orice casă în apropierea iernii... De la mine, nu le pot lua... Pe d-voastră nu vă mișcă tot ce e aici în părăsire. Mie, om străin, îmi vin lacrămile în ochi... De aceia v'am poftit să veniți... Am aici lista... Le vedeți, cercetați, aprobați sau desaprobați, dar vă rog cu stăruință să vă căutați pe altcineva în locul meu.

MIHOCIU.

Deci, hotărît, te duci! Faci bine... Faci bine pentru că dumneata ești în dispoziție sentimentală. Îți vine a plînge... Vechea fîntînă de lacrimi! Dar eu nu sînt capabil de înduioșare... De loc, de loc!

INTENDENTUL.

Sînteți tare, d-le Mihociu.

MIHOCIU.

Ti-o voiu dovedi... Dă-mi lista. Dacă voiu avea nevoie de dumneata, te chem.

INTENDENTUL.

Vă rog să vă grăbiți, fiindcă peste un ceas pleacă trenul..

MIHOCIU.

Și cu trenul de patru..

INTENDENTUL.

Eu mă duc..

MIHOCIU.

Mă lași așa?

INTENDENTUL.

Dar nu vă las eu..., d-voastră vă lăsați.. De mult, v'ați lăsat d-voastră.

MIHOCIU.

Destul! N'am lecții de luat. Voiu isprăvi răpede... Așteaptă-mă în birou... Voiu suna.

SCENA a II-a.

MIHOCIU SINGUR.

MIHOCIU.

(se uită la listă, o sucește, o învîrte.)

Nu înțeleg nimic... Cifrele astea îmi joacă înaintea ochilor... Sînt obosit, prea obosit... E numai a-tit?... Și-mi vine să mă întorc chiar acuma... Să mă întorc la mulțămirea, la bucuria veșnică a liber-

ții mele... Zidurile astea mă strâng; scaunul mă leagă de dînsul... E aici robie în aier, vechea robie. O văd la fereastă cum apare și mă chiamă... Nu mă duc după tine, nu! Orice-ai vrăji... Oricît masa asta mi-ar aduce aminte de ce-am scris... Uite colțul pe care l-am tăiat în năcaz cînd... Ce cînd? (*tare*). Niciodată... Înlături, înlături! (*răspinge masa, scaunul cade*).

SCENA a III-a.

MIHOCI, INTENDENTUL.

INTENDENTUL (*apare discret*).

Ați înțeles să mă chemați astfel?

MIHOCIU.

Nu, nu! De și... Nu, mai bine nu! N'am putut vedea încă... E ceva care mă tulbură...

INTENDENTUL.

Pe d-voastră, care sînteți atît de tare?...

MIHOCIU.

Dar ce te privește pe d-ta? Te-am tocmît psiholog?...

INTENDENTUL.

Psihologia d-voastră, evident, pe d-voastră vă privește...

MIHOCIU.

De sigur. Lasă-mă puțin timp, să mă refac...

INTENDENTUL.

Nu vă simțiți bine? Să chem...

MIHOCIU.

Să chemi? Dar pe cine ai chema?...

INTENDENTUL.

Știu eu? Pe baba...

MIHOCIU.

Cum, baba e aici?...

INTENDENTUL.

Uite-o la fereastră. Stă de o jumătate de ceas și nu culează a vă vorbi...

(Mihociu întâiu vrea să meargă la fereastră, apoi se oprește).

SCENA a IV-a.

ACEIAȘI, BABA.

BABA.

Vă sărut mîna. E timp de cînd n'ați venit... Straturile sînt cum le-ați lăsat. Eu le-am curățit... Am strîns semințele de la ochiul boului, ceva crăițe tot au rămas și acum îngropăm via...

MIHOCIU.

Cum îngropăm?

BABA.

Apoi care stăm pe aici...

MIHOCIU.

A mai rămas cineva?

INTENDENTUL.

Adecă ea și cu mine.

MIHOCIU (*rău dispus*).

Bine, bine, destul. Dă-i babei un spor la leafă. Merită... Destoinică femeie, harnică...

INTENDENTUL.

Credincioasă... Ține la casă..

MIHOCIU.

Fleacuri, fiecare face pentru banul pe care i-l dai și mai ales pentru banul care-l așteaptă. Atîta, nimic mai mult! V'am spus : lăsați-mă cu sentimentalitățile...

BABA.

Zău, plîng, cucoane, și pietrele...

(*Baba iese.*)

SCENA a V-a.

MIHOCIU, INTENDENTUL.

MIHOCIU.

Du-te și plîngi și d-ta cu dînsele... Dar lăsați-mă odată, lăsați-mă! O, de-aș scăpa odată, de-aș pleca odată!. De m'aș desface odată de aici!

INTENDENTUL (*apăsător*).

E greu, domnule Mihociu?

MIHOCIU.

Dar ce rost ai de mă întrebi?... De cînd sînt aici e parcă o conjurație a tuturor... A oamenilor, a lucrurilor...

INTENDENTUL.

Mai ales a lucrurilor, d-le... Pe noi ne poți goni, pe dîsele nu. Și ele au o memorie. O, ce memorie!...

MIHOCIU.

Ți-am spus că voi scoate la capăt situația... și singur. Nu mai pot să mai pierd vremea. Cînd ai zis că e trenul?

INTENDENTUL.

La patru...

MIHOCIU.

La patru mă duc...

INTENDENTUL.

E imposibil...

MIHOCIU.

Și de ce?

INTENDENTUL.

Fiindcă mă duc eu, cum v'am spus...

MIHOCIU.

Dar nu e motiv...

INTENDENTUL.

M'ați gonit...

MIHOCIU.

Ba, de loc, de loc, Am fost poate mai brusc, pentru că...

INTENDENTUL.

Nu văd pentru ce... E casa d-voastră cea din bătrâni... Stăm pe locul unde s'a stîns răposatul: chiar aici în odaie... Grădina asta, murind în toamnă, vă zimbește... Iertați-mă, și eu, bătrîn, și pe moarte, am poesia mea... O poezie prostească de om simplu... Care nu se poate izgoni ca un intendent care știe multe și nu le poate uita... De ce ați fi brusc cu mine? D-voastră care sînteți un om bun... De douăzeci de ani eu așa vă cunosc... Dacă sînteți fericit, trebuie să fiți și mai bun... Atîta doar a rămas aici: eu și cu baba...

MIHOCIU.

Atîta om! Și te... Duci?

INTENDENTUL.

Cu siguranță Obrazul bătrîn înțelege și de o singură palmă. Vă pare bine, vă pare rău, dar mi-ați dat-o... Mă duc, dar, vă spun drept, îmi pare rău...

MIHOCIU.

De ce să-ți pară rău, dacă te crezi jignit, așa de jignit încît... Incît nimic nu te mai poate împăca...

INTENDENTUL.

Imi pare rău pentru munca mea de aici,.. Pentru partea pe care o am în această frumuseță părăsită, tot mai părăsită, care în curînd va fi o ruină... O ruină și un mormînt... Eu mă duc... *Noi* ne ducem... Ele plîng și ne cheamă. Le auzi?

MIHOCIU (*pierdut*).

Aud, aud...

INTENDENTUL.

Le auzi?... Ce pleacă pomii, nu e un vînt obișnuit... Nu e zvon de frunze ce sună într'înșii... Pe frunze nu e rouă, sînt lacrimi, stăpîne... Plînge casa, plînge grădina... Și, colo pe părete, uite sus, plîng toți ai d-tale... Cei pe cari eu i-am servit... Cei cari pe dumneata te-au născut, te-au crescut, te-au iubit, te-au năcăjit, te-au încunjurat... Tata, mama, frații morți, surorile plecate la casa lor... Și colo... (*arată chipul Mariei*).

MIHOCIU (*brusc*).

Asta întoarce-o, să n'o văd!

INTENDENTUL.

O urăști atîta? Sau... Sau te temi?..

MIHOCIU.

Intoarce-o, zic! Intoarce-o!

INTENDENTUL.

Eu, eu, nu pot. Nu pot. Nu pot pune mîna dușmană pe chipul stăpînei... Dacă vrei, și urăști, și te temi, și ești în putere străină, rob și fermecat, întoarce-o dumneata...

MIHOCIU.

Nu... Nu pot... Sînt slab... Nu mă lăsa!

INTENDENTUL.

Poate sînteți bolnav?

MIHOCIU.

Poate...

INTENDENTUL.

Adevărat bolnav? *Și doritor de însănătoșire?*

MIHOCIU.

Da, da, da...

INTENDENTUL.

Atunci pînă v'ar trece, aș putea să amîn... Aș sta să vă mai îngrijesc odată...

MIHOCIU.

Dar asta înseamnă că eu trebuie să rămîn...

INTENDENTUL.

Vă chiamă ceva aiurea?...

MIHOCIU.

Inima mea toată...

INTENDENTUL.

Atunci, vă rog, să mergem...

MIHOCIU.

Și'n urmă...

INTENDENTUL.

Ce ați voit d-voastră... Ce continuați a voi...

M.HOCIU.

Ce zi, Doamne, ce zi! Lasă-mă o clipă.

(Intendentul pleacă.)

SCENA a V-a.

MIHOCIU *(singur)*.

Ea mă așteaptă... Abia m'a lăsat să plec... Și în ce lume o las!... Ea trebuie apărută ceas de ceas... Cu cât e mai bună decît cei ce o încunjură!.. Cari au adus-o acolo... După nașterea și creșterea și învățătura și frumuseța și sufletul ei... Eu am o datorie... Chiar dacă n'aș iubi-o, am una. I-am stricat viața... Am trezit într'însa sentimente pe care trebuie să le cultiv... Acolo mă duc, mă duc iarăși acolo.

Să chem intendentul... Să-mi caute un om... Ori-care... Să-l las aici... Să facă tot ce vrea... Dar cînd, dar cînd? Moșneagul pleacă... El a spus că pleacă... Ce spune el face. Să caut eu... Dar pe cine? Am uitat tot... Parcă sînt ani, și ani, și ani, de cînd am ple-

cat de aici... Nu li mai știu de nume... Afară de unul. Taci, taci. Nu-l rosti... Nu vreau să-l aud, nu vreau. (*strigă*).

SCENA a VI-a.

MIHOCIU, INTENDENTUL.

INTENDENTUL.

M'ați chemat iar? Grăbiți-vă... E timpul.

MIHOCIU.

Stăi, stăi... Eu rămân... Trebuie să rămân... O zi, poate două zile. Dumneata te duci... Nu insist. Iată o telegramă... Anunț la București, la... la adresa care o vezi... Că trebuie să rămân, că... să mă ierte, dar e o zăbavă, o zăbavă pe care n'o pot birui...

INTENDENTUL.

O telegramă?... Dar este una pentru d-voastră.

MIHOCIU.

Pentru mine? De unde?

INTENDENTUL.

Din București...

MIHOCIU.

Ciudat... Ciudat și neliniștitor... Dă-mi-o... (*ia telegrama*). Ce e? „Plec pentru câteva zile... Nu te neliniști... Mă știi cum sînt... Nu fii necăjit pe Bébé... E băiat de treabă... Li refac educația... Știu că mă aprobi... Sișa” (*poticnindu-se*). Cum, atîta a fost?

INTENDENTUL.

Nu vă e bine, domnule?...

MIHOCIU.

In adevăr nu... Dar *nu*-mi e bine...

INTENDENTUL.

Să chem pe cineva?...

MIHOCIU.

De sigur!

INTENDENTUL.

Dar n'am pe cine.

MIHOCIU.

Chiamă pe cine vrei: pe baba...

INTENDENTUL.

Să vă aduc un ceaiu... Un ceaiu tare, cu rom... Dacă nu mă înșel, erați deprins cu dînsul... Așa după masă, cînd stați în cerdac... Cetați gazeta... Uite c'o aduce curierul... Nu și-a lăsat obiceiul... Și eu stropiam florile... Și priviați grădina... Vă plăcea... Până plec eu, tot o să le ud... Odată, încă odată, ca să vă fac plăcere... Nu vă supărați...

MIHOCIU.

Dar eu mă pierd, mi-e rău...

INTENNDENTUL.

Durere de inimă... Trece... Așa e, grozavă la început. Pe urmă te simți mai bine... Să cer ceaiul... Imi dați voie?... (*strigă*). Un ceaiu pentru domnul... Nu mai e rău... Nu se supără pe nimeni. I-a fost foarte rău, dar i-a trecut... I-a trecut cu totul... Poți, puteți veni!

(*ușa se deschide, vine Maria cu ceaiul.*)

SCENA a VII-a.

CEI DE SUS, MARIA.

MARIA.

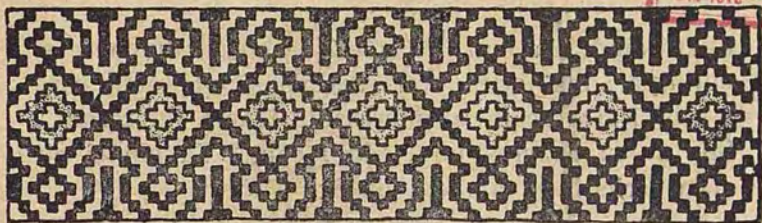
Il aduceam la patru, cînd se udă florile, în grădină, toamna, dar n'aveam pentru cine.

MIHOCIU.

Mario! (*întinde brațele*).

CĂDEREA MĂȘTILOR
PIESĂ ÎN 3 ACTE

R. P. R.
Statul Poporilor și Copiilor
Biblioteca
Ent

CĂDEREA MĂȘTILOR

Piesă în 3 acte.

ACTUL I-ii.

SCENA a I-a.

MAI MULTE FETE: ENID, GUINEVERA.

ENID.

Și l-ai văzut pe... Pe tînărul care vrea să vie?

GUINEVERA.

E banal...

ENID.

Ei, vezi tu, ce mă supără pe mine mai mult e banalitatea... O simt cum se lasă grea asupra unei lumi întregi și o înăbușă... Orice ar fi rău poți răbda, dar asta nu... Cu ce nu-ți place, dar are ființă, te ieai la luptă, sfidezi, înfrunți, te bați... Banalitatea e neatacabilă : tîrîtoare, lașă, supusă. Nu poți să pui mîna pe dînsa: îți scapă. Îți scapă printr'aceia că nu este ea, că e oricine, că ești —nu te supăra — și tu și — iată— și eu... Noi toți făpturi pe care Dumnezeu le-a făcut după același

tipar, cînd era bun... O, dacă se strică dumnezees-
cul tipar, mai apare din gre eal   i c te unul care
e altfel. O, acela e interesant, foarte interesant...
 ti tu: eu a  vrea unul... Mi-l cau i? Să am  i eu
at ta fericire că am dat de el...

GUINEVERA.

Dar dacă-l ieau pentru mine? De ce, banală cum
sînt, să nu am  i eu parte de unul care să nu fie
banal? Drept ce  i l-a  aduce poclon  ie după ce
cu at ta muncă l-a  fi găsit?... Nu, zău eu îl  in...
Pe-o lume 'ntreagă nu  i-l dau... Nici nu-l împart cu
tine...

ENID.

Ba-l dai... dacă nu pe cel d' nt iu, care să zic că
 i-ar plăcea  i  ie...

GUINEVERA.

Mie să-mi placă? Ei, iată,  i tu e ti ca toată lumea.
Să-mi placă... Dar ce înțelegi tu cu asta? Să fie fru-
mos... Vai, vai! Dar ce e frumosul? Am cunoscut
un b tr n filosof care-l construise din linii  i-i dădea
formula matematică... Dar nimeni nu l-a crezut,
 i a făcut bine... Știi de ce- i place cineva? De obi-
ceiu din două motive...

ENID.

S  le auzim...

GUINEVERA.

 nt iul: că el e convins de frumuse a lui. O ex-
(pune, o proclamă,  i-o strigă în urechi, pare că  i-o

lipește pe față, că ți-o străpunge în ochi.. Din oameni cari cred un lucru se desface o putere idioată și nebiruită.. Ea te urmărește, te obosește, te distruge, te aruncă la picioarele animalului.. Da, animalului.. Oh, scîrbă mi-e de el!..

ENID.

Așa-i? Infect e și animalul masculin cînd se crede.. Cocoșul împănat care dă târcoale.. Și bate din aripi și cîntă soarelui care răsare al propriei sale glorificări.. Îți vine să-i rupi gîtul..

GUINEVERA.

Și să-l mănînci..

ENID.

N'am asemenea apetituri.. Dar continuă: frumos e?..

GUINEVARA.

Ei cine?

ENID.

Ai observat? Cineva samănă cu altul pe care l-ai cunoscut bine.. Adecă l-ai văzut, des.. Te-ai deprins cu el.. O uriciune acceptată, cînd se întîlnește a doua oară, devine simpatie.. Și simpatie, dragoste, nu e tot una!..

GUINEVERA.

Nu e.. Iată, eu n'am nicio simpatie..

ENID.

Aș'

GUINEVERA.

Nu, nu, niciuna... Ce-mi e unul, ce-mi e altul... Nori ce se strecoară, curioși, dar neinteresanți, în lumile de mai jos... Atît... Dar, de iubit...

ENID.

Ei, de iubit?

GUINEVERA.

Știu eu? Poate... Dar trebuie să fie altfel... El altfel, împrejurările...

ENID.

Ceva ar trebui să se schimbe în lume?

GUINEVERA.

Da, în lume... Vezi tu, asta e: în lume. Ar trebui ca tot ce ne încunjură să treacă prin zguduirea unei vraje...

ENID.

Care să fie în afară din noi?

GUINEVERA.

De sigur... Căci în noi ce e?

ENID.

Poate rămășițe din cărți... Idei convenabile ale cui știu mai mult ca noi...

GUINEVERA.

Și ceva mai mult: hotărîrea îndărătnică de a nu crede nimic din ce scriu ei și din ce spun ei...

ENID.

Ce formulă bună!... Așa, chiar așa... Altfel decît oricine..

GUINEVERA.

Și decît părinții.. Decît mama?

ENID.

De sigur, de sigur! Sst. E alături. Și totuși cît nu-i datoresc ei!

GUINEVERA.

Că ești așa de distinsă, că ai un suflet așa de deosebit de al celorlalți, de al mulțimii proștilor cari umplu lumea și o spurcă prin însăși prostia lor..

ENID.

Vezi, fiindcă gîndești așa, îmi ești dragă... De aceea, din toate prietenele mele, te-am ales eu pe tine... De aceea gîndurile mele merg drept spre tine, numai spre tine... Cea adevărată, cea unică, cea mîndră... De aceea rîd în nasul tuturor și la fiecare vorbă a oricui, de orice vrîstă, opun logica împotrivirii mele... Și astfel, eu și cu tine, tu și cu mine, sîntem, vezi tu, un fel de eroine..

GUINEVERA.

Care vom rămînea nemăritate..

ENID.

Foarte probabil... Cu cine să legăm un suflet care a ajuns unde e sufletul nostru?... Fără pretenție, care

ar putea fi vrednic de al nostru?... Oameni cu cari poți fi alături în viață, te poți întâlni cu ei, vorbi cu ei, râde, râde de dînșii.. Dar acele suflete vulgare impunându-se sufletului nostru prin neconținuta lor prezență legală, binecuvîntată, garantată de societate, frîngînd cu biete mîni oloage, una ca alta, oțelul ce ni l-am făcut din ființa noastră morală.. Asta, nu! Nu!

GUINEVERA.

Tulburătoarea maică-tei... Prea te-ai aprins. A avea o convingere chiar, nu e banal? A o spune, ceva mai mult. A o striga, de ce? De ce, fiindcă n'ai cui? Comori zvîrlite 'n vînt!

ENID.

Ai dreptate... Sîntem mai singure ca altele... Dar ce bine e! Ce bine să fii mai presus de lume... Și mai presus de viață..

GUINEVERA (*gînditoare*).

Da, și mai presus de viață. Dar se poate?

ENID.

Trebuie să se poată!

SCENA II-a.

ACELEAȘI, D-NA de CALLY.

D-NA de CALLY (*de fapt: Călin, mama Enidei; distrasă*).

Ce faceți aici? Stați de vorbă?

ENID.

Noi nu stăm de vorbă niciodată, mamă... Schimbăm vederi... Sau mai bine constatăm că gândim și simțim tot așa...

D-NA de CALLY.

În acest sens ți-a fost educația, Enid... Distincția pe care ți-a întipărit-o în suflet pare că însuși numele ce ți-am dat.. Cetiăm „Idilele Regelui” ale lui Tennyson... Ce putere la poetul engles... Într’o societate robită muncii și cîștigului, preocupărilor materiale, să se smulgă din orice... Din însuși idealismul sec și prefăcut al vremii sale și să se înalțe, sus, sus de tot, în lumea legendelor medievale... Să facă a retrăi puritatea iubirilor diafane de la Curtea regelui Arthur... Ei, cum eram așa de bună prietenă cu maică-ta, Guinevero, și fetele au venit aproape odată, te-am adus și pe tine la ciclul nobilului rege breton..

Și ce faceți azi?

ENID.

Am făcut o oară de harpă... Ne-am primblat prin parc... Și încă...

GUINEVERA.

Spune, Enid...

ENID.

Ei uite am fost la Țigani din marginea satului.

D-NA de CALLY.

Ce cuib de infecție... Și de boli... Te poți molipsi, vă puteți molipsi, fetelor...

ENID.

Nu, că sînt așa de interesanți... De un pitoresc admirabil...

GUINEVERA.

Dar cam greu de constatat... Cu oarecare riscuri...

ENID.

Noutatea spectacolului face... Să vezi, mamă, ce rasă... Una mi-a spus că nu s'a spălat în viața ei... Negru pe negru... Un negru gros pe splendidul negru natural... Și unsoarea de pe părul de abanos îi dă o strălucire fantastică. Ciudat ce albi rămîn dinții de cari nu s'a atins nicio perie...

GUINEVERA

Și veșmintele...

ENID.

Da, zdrențele admirabile... Pare că un maestru li potrivise colorile... O *marcheterie* naturală, de un efect splendid... Face mai mult decît cea mai frumoasă rochie de bal, decît purpura lui Alexandru...

GUINEVERA.

Și atitudinile...

ENID.

O, mărețele atitudini... Gesturile de zei cari poruncesc, de zine care trezesc ispita, de fiare care lingșesc și caută să sfișie... De la ochii de flacări până la dinții de fildes alb, trecu atunci o lumină. Vederea se făcea poftă, pofta impuls...

GUINEVERA.

Să stai o viață și să-i vezi...

ENID.

Așa-i? Și Țiganul cel tânăr, adolescentul cu pieptul gol...

GUINEVERA.

Și mai mult și mai mult!

D-NA de CALLY.

Oricum... Să-ți fie rușine!

ENID.

Ce rușine, mamă, ce rușine! În asemenea exemplare umane decența nu se împotrivește, fiindcă nu ei sînt în afară de dînsa, ea e în afară de dînșii...

GUINEVERA.

Ți-a plăcut în sfîrșit?

ENID.

De ce nu? Mai bine decît... Decît oricine, venit cu trupul fiecăruia, în care e sufletul fiecăruia, de pe drumul comun pentru... Pentru ce e obiceiul să voiască și să facă oricine!

D-NA de CALLY.

Să nu zici așa... Dar aventura aceasta care în tine se trezește și-și cere partea, îmi place mie. Așa am trăit și eu. Între cărți și visuri... Pentru mine și contra lumii... Ațiția, ațiția ani... Și am fost...

GUINEVERA (*apăsât*).

Fericită?

D-NA de CALLY.

N'aș putea să spun... Dar ce e fericirea?... Unde s'o cauți... Intre conveniențe? Le satisfaci... Atît...

ENID.

Dar de ce și atît!

D-NA de CALLY.

M'am întrebat și eu.

ENID.

Și ți-ai putut răspunde?

D-NA de CALLY.

Numai atîta: că așa e, oricum, mai comod. C-e-lalt are în samă viața. Tu, îți rămîi ție...

GUINEVERA.

Și el, ce are în schimb?

D-NA de CALLY.

E greu să-ți răspund... Ce poate avea?... Liniște, traiu bun... Lumina pe care o răspîndește femeia fără să știe, ordinea pe care o face fără să vrea...

ENID.

A trăit mult tata?

D-NA de CALLY.

Nu așa de mult... Tu nu-ți mai poți aduce aminte de dînsul... S'a dus răpede... Era totuși voinic cînd l-am luat... N'aș fi admis un bolnav... Corpul meu nu s'ar fi lăsat pîngărit de miseria unei infirmități...

ENID.

O nu, nici eu. Dar la ce mă gîndesc? De ce am nevoie?...

D-NA de CALLY.

E, e, nu se știe... Eu nu sînt nemuritoare... Și tu nu ești de pe lumea asta.. Trebuie un om... Trebuie unul, fiindcă este o sarcină...

ENID.

Și a murit tînăr... Știam... Unde e chipul care era în salon cînd am plecat în străinătate pentru...

GUINEVERA (*ironic*).

Pentru studii...

ENID.

Nu fii rea... Da, pentru studii... Trebuie un scop...

D-NA de CALLY.

Da, da, trebuie un scop... Studiile sînt temeiul vieții... Ele o dirig... Nu viața le hotărăște; ea trebuie hotărîtă de dînsule... A le străbate e cea mai mare datorie pentru oricine... Prin ele am ajuns ce sînt... Ele mă deosebesc de o lume pe care o vād așternută supt ochii celei mai legitime mîndrii... Tu nu pari a crede așa...

ENID.

N'am crezut niciodată... Dar dacă: o mișcare din aripi și ești mai presus și decât ele?

D-NA de CALLY.

Prea multă mândrie, prea multă mândrie!

GUINEVERA.

Poate fi și pentru noi prea multă mândrie?

D-NA de CALLY.

Așa, însă, cum vă spun, a sacrifica vieții e o datorie... Lanțurile ei ni-o impun...

GUINEVERA.

Dar a-i sacrifica înseamnă a o adora?

D-NA de CALLY.

Nu, nu, ci numai a o împăca... Viața e un zeu a tot puternic și rău... Ii dăm jertfa cărnii noastre...

GUINEVERA.

Aceasta e căsătoria?

ENID.

Și ceia ce numiți iubirea?

D-NA de CALLY.

Da, aceasta e. Carnea mea i-o dau... Dar sufletul... Oho, oho! Sufletul!

ENID (*i se aruncă în brațe*).

Mamă, dragă mamă. Ce spirit! Ce simțire! Cum ne înțelegem... Și ea, Guinevera, tot așa... De ce taci?

GUINEVEERA.

Mă lupt să mă conving.

ENID (*indignată*).

Decazi!

GUINEVERA.

Un moment de slăbiciune... Animalul pe care-l stăpînim are momente cînd își cere proasta lui fericire. L-am biruit... Nu e nimic... Sînt ce am fost, ce mă știi...

D-NA de CALLY.

Și de un timp eu nu mă simt așa de bine...

Enid.

Bolnavă?

D-NA de CALLY.

E, bolnavă, bolnavă... Asta nu! Dar cu vrîsta puterile scad... N'o simți oricînd... Sînt ceasuri însă cînd ți-o spune la ureche... Mai este, de sigur, dar nu chiar așa de mult. În fund, o umbră albă se desface... Nu rea, nu rea! Bună... Are brațele întinse...

ENID.

Să nu vorbești așa!

D-NA de CALLY.

Ți ai nevoie de mine... Și poate nu numai atît...

ENID.

Nu!

D-NA de CALLY.

Ei bine, nu... Dar acel sprijin exterior, care nu mi-a lipsit, pe care l-am...

GUINEVERA.

Tolerat...

D-NA de CALLY.

De ce să mă ascund? Da, l-am tolerat... Acela-ți trebuie și ție, Enid... Primește-l...

Vezi tu, dacă te știam altfel, eu te-aș fi lăsat singură să alegi... Dar cunosc sufletul tău... Il cunosc în tot ce are nobil și înalt, în tot ce-mi seamănă mie... N'ai fi ales niciodată... Iți ajungi ție... Ceilalți, o distracție! Afară, bine înțeles, de o prietenă ca dînsa, care nu e decît tu însăși, în alt chip și cu alt nume, și acela așa de înrudit în lumea frumoaselor basme... Ai fi rămas singură, cînd ce trebuie să se întîmple se va întîmpla... O, nu te supăra, nu te incomoda: tîrziu, cît îl vreau ei și-l vrei tu de tîrziu... Și singură nu poți fi...

ENID.

Dar pentru aceasta m'ai crescut... Și m'am crescut eu pentru aceasta?

D-NA de CALLY.

Viața o poți desprețui, dar să te smulgi din nevoile ei nu poți... O ai împrejur stăpîină... Nu i te dai, nu! Dar te aperi de dînsa... Greșesc, nu? Cauți pe acela care ar avea datoria de a te apăra...

ENID.

Și l-ai găsit deci...

D-NA de CALLY.

Da.

ENID.

Și e?

GUINEVERA.

Frumos...

ENID.

Guinevero, taci!

D-NA de CALLY.

Frumos, de sigur... Dacă n'ar fi, ți-ar fi urît să-l vezi... In tot ce a grămădit aici arta și gustul, te-ar îndispune... Nu prea frumos... Ar avea pretenții... Și, oricum, ar atrage prea mult atenția...

GUINEVERA.

Trebuie să se confunde cu mediul... Ca o canapea comodă... Ca un fotoliu în brațele căruia poți așipi...

D-NA de CALLY.

Chiar așa... E aici o lume pe care am creat-o... El nu trebuie s'o tulbure, cum n'a tulburat-o nici tatăl tău...

ENID.

Așa de puțin timp...

D-NA de CALLY.

Cît a vrut soarta... Ce putem face contra ei?

ENID.

Dar, bine, mamă, eu trebuie să știu...

D-NA de CALLY.

Să știi, ce? E tînăr — nu chiar așa de tînăr, căci trebuie să fi gustat viața destul ca să nu ți-o ceară ție; ar fi o pretenție...

ENID.

Și ce face?

D-NA de CALLY.

De fapt e indiferent. Ce face, îl privește pe el. Tu nu vei trăi din ce face el. El nu trebuie să fie așa încît să aibă nevoie de ce-i dăm noi... L-ai desprețui... Intrebi de profesie?

ENID.

De sigur, n'aș primi o brută!

D-NA de CALLY.

O brută? Dar fiecare poate fi o brută, pentru cine întrece cu cât întreci tu atîta lume... Un leneș, te asigur că nu e... Are de lucru...

GUINEVERA.

Ce grozav ar fi să-l ai toată ziua în casă!

ENID (*grăbit*).

Așa-i, Guinevero, așa-i?

D-NA de CALLY.

Nu, nu m'am îngrijit... Lipsește mai toată ziua de-acasă... Dar nu pentru o muncă grea, din acelea care diformează și fac hursuz... Care scot pe cineva din atmosfera care trebuie să fie surîzător tăcută, a unei familii. Il ai, cînd vrei... Și trebuie să-ți spun și cînd vrea...

GUINEVERA.

Dar, dacă, nu vă supărați, aș vrea să știu, ca prietenă, ce profesie are domnul, anonimul...

D-NA de CALLY.

A, da, numele... Indiferent!... Are atîta străin în el — e creștin! — cît să nu se confunde în masa națională... Ca profesie, dacă se poate considera că este una, e bancher...

ENID.

Bancher?

D-NA de CALLY.

Ei, da, bancher... Dar aceasta înseamnă tot ce vrei... Poarta mare deschisă asupra vieții, asupra vieții întregi... Sporting, rowing, battling. Atletism, automobilism, chiar aviație... Nu s'ar da în lături și de la literatură... Nu, fii sigură, e un om accompli...

ENID.

Și... crezi necesar să-l văd?

D-NA de CALLY.

De ce nu? Nu e bine să-l cunoști numai cînd se va îndeplini ceremonia amuzantă a cererii în căsătorie... Trebuie să te deprinzi cu el... Are defecte, e sigur... Știi, eu nu garantez nimic... Să-l vezi... Dar, și de nu ți-o plăcea, tot îl poți lua... Altul mai bun nu văd... Deci, mîne, îl chem la un ceaiu... Numai pe dînsul... Supt pretextul unei afaceri... Să-l consult asupra întrebuirii celei mai potrivite a moștenirii noastre... Azi nimic nu mai e sigur... Danțează toate valorile... El ni poate da un sfat... Poate să întrebe pe directorul băncii.. Acela măcar trebuie să știe... Ei, ce zici? Eu te rog... Te rog călduros ca o mamă, ca o mamă bună, care te iubeste.. Primește-l...

GUINEVERA.

Indură-l!

D-NA de CALLY.

Ce limbă! Ce limbă! Da, îndură-l... E, ce zici?

ENID.

Eu, ce să zic... Ei bine! Monstrul apocaliptic al o-sîndei universale să vie!

ACTUL al II-lea.

SCENA I-a.

D-NA de CALLY, BANCHERUL.

D-NA de CALLY.

Și crezi d-ta în adevăr că averea noastră ar fi astfel mai bine asigurată? Mă adresez, d-tale ca unuia care....

BANCHERUL.

Ar fi un soț potrivit pentru Enid.

D-NA de CALLY.

De ce aș tăgădui-o? Un soț foarte potrivit. Nu văd în ce ar putea fi piedeca dacă d-ta vrei.

BANCHERUL.

Cum vreau? Dar neapărat că vreau.. Altfel aș fi eu aici? Un om pe care viața-l reclamă în fiecare moment și care în fiecare moment ar avea ce să deie vieții. Pari a zimbi, d-nă... Nu ca avere (*aprins*). Nu, aceia, e a tatălui meu. El a.. Mă crezi așa de prost ca să zic: a muncit-o? Dar ce e munca? Treabă

de robi! El a scos-o prin triumful neapărat al inteligenței lui asupra celor cari, iată, pot fi orice, se pot chema oricum, dar n'o au!

D-NA de CALLY.

Cum vorbești și dumneata!

BANCHERUL.

Cum gîndești dumneata și n'o spui. Nu, dragă doamnă, de ce să ne ascundem. Așa sîntem — mă ierți?, amîndoi. Așa e de sigur și fiica dumitale.

D-NA de CALLY.

Ai văzut-o? Delicioasă!

BANCHERUL.

Era s'o spun eu, dar dumneata pui mai multă grație în tot ce spui. Și chiar în ce spui despre fiica dumitale. Cine ar cuteza să spuie că d-ra Enid nu e delicioasă? Eu nu, care văd casa mea cu dînsa. O văd. I'ără a fi poetic.

D-NA de CALLY.

Ai făcut și versuri...

BANCHERUL.

Une ori pun pe alții să le iscălească. Ce-mi pot servi mie? Reputației mele? Eu creez reputații... Pe hîrtie de cec, cîte vreau și cînd vreau... Le pot și retrage, de și e mai greu, căci lumea ține în ce i-ai băgat în cap, ca să-ți bați joc de dînsa.

Dar spuneam: fără a fi poetic, eu o situez — ve-

deți, doamnă, acesta e termenul: o situez — în casa pe care trebuie s'o am... Îți voi spune drept că m'am săturat de celalt sistem: prietenii acceptă orice în schimbul unui ceaiu fin și unui vin în adevăr bun, dar ele sînt așa de pretențioase și de nesigure. au capricii, și ele te fac, oricum, puțin ridicul.

D-NA de CALLY.

Dar cine-mi dă dreptul să ascult aceste confidențe?

BANCHERUL.

O doamne, cum uit cu cine vorbesc... Mă încuraja francheța d-tale, unele idei care-mi păreau destul de libere pentru a vorbi franc... Dar retrag: vă sărut mînușitele ca să mă iertați... Un ginere are atîtea ocazii de a fi pedepsit pe urmă... Nu le veți pierde... Vă rog să nu mă cruțați. Mă mărgenesc, cu spiritul mieu, sec de bancher, cu cinismul cui prin bani poate face și desface, la atîta: rețin oferta d-voastră de a-mi da pe d-ra Enid.

D-NA de CALLY.

Dar, vă rog, nu e o ofertă...

BANCHERUL.

Limbagiu profesional... Nu e, în adevăr, o ofertă... D-ra nici n'a fost consultată... Nu mă poate cunoaște decît cu aspectele exterioare ale vieții mele, care ar putea cîștiga, și după reputație, asupra căreia nu-mi fac iluzii... Dar știți, nici una sînt însă puțințel mai bun decît dînsa... Și de o bună cuviință protocolară... Cu aceste însușiri eu fac oferta, eu, chiar dacă aș trebui să sufăr rușinea unui refus.

D-NA de CALLY.

Puțin probabil.

BANCHERUL.

De ce?

D-NA de CALLY.

Vrei să fii francă? Ei bine, fiindcă lucrul n'o interesează în deosebi nici pe dînsa.

BANCHERUL.

Cum adecă?

D-NA de CALLY.

Și ea se vede situată într'o casă, care, cu d-ta împreună, ar fi acceptabilă.

BANCHERUL.

Și cu plasarea averii d-voastră...

D-NA de CALLY.

O nu, de aceia nu se îngrijește de loc. O crede imutabilă, eternă și în neconținută sporire fatală. Mă îngrijesc eu... Mie-mi trebuie.

BANCHERUL.

Atunci vă pot spune că am unde o plasa, cum o fac pentru cei mai buni prieteni.

Iată, d-ta mă crezi un fel de zaraf. Eroare. Te vei convinge. E ceva epic, da, epic, în gîndul meu. Aceasta, numai aceasta mă încîntă. Măreția unei ac-

țiuni pe care nimeni altul n'ar cuteza-o. Și pericolul.. Ah, pericolul.. Să simți de desupt prăpastia: imensa, neagra, oribila prăpastie, în care dacă ai căzut, te faci fărîme..

D-NA de CALLY.

Mă sperii..

BANCHERUL.

În acest cas nu e de ce. Afacerea e strălucită. Se bazează pe cele mai sigure informații. Acțiunile minelor din Gorj erau hîrtie de aruncat.. Nici să faci etichete de butelii.. O întreprindere părăsită.. Și iată că guvernului i se comunică descoperirea unei imense vine.. Peste cincizeci de ani vor mai lucra acolo.. Mi-a spus-o unul din parasiții miei.. De ce-l țin eu cu toate cheltuelile luxului și desfriului său de cinci ani de zile? Până și femei îi procur, despre care crede că-l iubesc. Iartă-mă, doamnă. Și m'am hotărit să dau o mare lovitură.. Cumpăr o plasă întreagă.. Aproape un principat.. Trebuie să iasă de acolo comori.. Comori de să cumpăr nu un om, un ziar, un partid.. Ci o țară.. o țară, doamnă.. Pentru mine și pentru.. (*strigă:*) pentru d-ra Enid!

SCENA a II-a.

ACEIAȘI, ENID.

ENID (*drastic*).

Cine mă chiamă?

D-NA de CALLY.

Nimenea, nimenea.. Dar poate te chiamă ceva.. Enid, cunoști pe d. Zavira?

ENID (*brusc*).

Care e domnul? Mă iertați, vin de afară și nu disting..

D-NA de CALLY.

E imposibil să nu fi auzit de cel mai cunoscut..
(*caută cuvîntul*).

BANCHERUL.

Bancher... Om de afaceri, d-șoară... Orice fel de afaceri... De la scontul ordinar până la... Până la creațiune, până la creațiunea poetică..

ENID.

Poesia adevărată?... O faceți d-voastră? N'am cetit..
Și sînt o harnică cetitoare...

BANCHERUL.

S'o fac eu? Poate o fac.. Dar mă privește pe mine..
Și o minte complectă o poate face oricînd.. Și aceea.. Da, și aceea... Ori trebuie mai multă minte, mai mult geniu pentru a înșira cuvintele versului care zboară, decît din aurul și creditul lumii, din interesele și patimile oamenilor, din poftetele, din speranțele și din prostiile lor, să construiești opera prin care se servește și interesul meu de sigur— de nu l-oiu apăra eu, cine va face-o!—, dar civilizația însăși, civilizația al cărei motor e în mîna mea, în mîna noastră cări servim pe zeul generator a toate, Iupiter, inițiatorul, nutritorul și, dărîmătorul, Banul? (*se oprește*). Dar ce vorbesc eu? E o nebunie ce fac.. D-ta, d-ră, nu mă cunoști, n'ai auzit de mine— un nume străin care se aude și se uită, care se des-

prețuiește poate; toată voia!— și eu, eu, omul practic și real, eu încep a-ți spune lucruri care nu te privesc și nu te interesează..

D-NA de CALLY.

Ba o interesează.. Enid e o natură curioasă.. Tăcută și rezervată.. Imi dai voie să-ți spun ce suflet ai, ce suflet mîndru, dar și delicat, capabil de prietenie și iubire ..

ENID.

D-le Zavira, mama mea se înșeală. Nu mă cred capabilă de ce spune ea, în bunătatea-i nesfîrșită. Ce nu cred mamele! Și sufletul meu cum e îl țin pentru mine. De aceea nici ea nu-l cunoaște, ea care ar avea dreptul. Pe alții îi privește încă mai puțin..

D-NA de CALLY.

Fată capricioasă, fată capricioasă.. Cine s'ar opri la masca ta?

ENID.

Am avut cine să mă învețe.. Și-mi prinde bine... O, ce bine! Mă apără.. De orice, de dușmănia care mă înfruntă, de prietenie, fie și sinceră, care mă ispitește...

D-NA de CALLY.

Nu pentru ca să audă aceasta a venit d. Zavira, amicul nostru, ajutătorul nostru, d. Zavira.

ENID.

Cum îmi ascunzi amicii, mamă!... Până acuma nu mi-ai vorbit de d. Zavira... Era o surprindere pe

care mi-o pregătiai... Mulțămesc... Iar ajutorul, dacă e nevoie de dînsul— și mă umilește — prin ce-l împiedecă, precum zici: capriciile unei fete cu caracterul rău?

BANCHERUL.

E așa de rău caracterul d-tale, d-șoară?... N'aveți aiurul... Nu știu dacă e un compliment, dar vă asigur că nu-l aveți de loc... Și, de fapt, într'o lume plină de caractere bune, cele rele sînt de tot interesul... Eu unul, care cunosc multe suflete femeiești — și nu iubesc sexul așa, în general—, n'am întilnit pînă acum niciun caracter în adevăr rău.. Dacă însă dispuneți, de unul, măcar pentru cîteva momente de conversație aș dori să-l cunosc.

ENID.

Din cîteva vorbe ar fi greu...

BANCHERUL.

De ce? Cînd cineva se roagă ca mine să sufere atacul... Poate învingeți... Cine știe! Sînt instincte care biruie orice experiență... Și cu toate că experiența mea e lungă, ea n'ar putea birui farmecele oricărui instinct...

ENID.

Farmecele rele, se înțelege.

BANCHERUL.

Imi permit a spune că de celelalte n'am nevoie, avînd o prea lungă și dureroasă și adesea și comică experiență a lor.

ENID.

Atunci ce vrei d-ta de la mine?

BANCHERUL.

O luptă, domnișoară. O aprigă și neiertătoare luptă, în care să nu-mi cruțați loviturile...

ENID.

Dar asta, d-le campion, prins în zalele rezistenței care te asigur că nu va fi ușoară, este curată perversitate...

BANCHERUL.

Dar doamna, mama d-voastră nu v'a spus că eu sînt un om pervers?... Da, în toată sinceritatea, un om pervers... M'am născut așa, m'a făcut așa viața, nu știu; dar n'am gust, așa cum mă vedeți, poate blînd la înfățișare...

D-NA de CALLY.

Chiar simpatic... La vrîsta mea o pot spune...

BANCHERUL.

O doamnă, ce onoare! D-ră, un om pervers, invincibil de pervers stă înaintea d-voastră. Îl încercați?

ENID (*curajos*).

De ce nu?

D-NA de CALLY.

Eu mă tem, mă tem... Luptele mă înfioară, chiar anunțate numai, și chiar cu astfel de luptători... Mă duc... Mă duc să gătesc ceaiul tratatului de pace (*pleacă*).

SCENA a III-a.

ENID, BANCHERUL.

BANCHERUL.

Aștept..

ENID.

Pentru lupta pe care o doriți, vreau să știu însă motivul prezenței d-voastră aici. Nu voi spune că-mi e neplăcută...

BANCHERUL.

Salutul spadei...

ENID.

De ce mi-ar fi neplăcută? Ar însemna să vă judec și n'am niciun motiv și nic'o dorință... Dar, dacă motivul aș putea fi, cum să zic? eu, cred că vă înșelați, că, fără vina d-voastră, ați fost înșelați...

BANCHERUL.

O uniune nerealisabilă? Mă iertați, dar, ca ban-cher...

ENID.

De ce insiști d-ta asupra acestei calități? Iți pare așa de... Cum aș zice?, așa de glorioasă?

BANCHERUL.

Am și eu cochetăriile mele. Vă e așa de desagreabilă aceasta? Mai mult, mai mult decât omul?...

ENID.

Omul, omul... Dar, domnule, pe om eu nu-l văd... Nici nu trebuie să-l văd... Nu vreau, hotărît nu-l vreau...

BANCHERUL.

Ce antipatie vitează!

ENID.

Care trece peste tot ce se obișnuiește... Dar mi se pare că nici d-ta nu vorbești cum se obișnuiește... Și aceasta, aceasta poate fi interesant...

BANCHERUL.

E ceva: interesant. Eu pot fi deci interesant pentru d-ta... Prin..., prin defectele mele. Trec la încasări... Aceasta îmi e prețioasă... Dar interesant **cînd**, în orice împrejurări?... Așa la o întîlnire întîmplătoare, odată pe an, cu prilejul unui act banal...

ENID.

Zici: banal? Hm!

BANCHERUL (*urmind*).

Unui prilej banal: recepție— cele mai frumoase sînt, vă asigur, ale mele, nunta unei părechi de imbecili, serbare oficială pentru găgău'i, conferință publică pentru aceiași, teatru... Sau e vorba...

ENID.

De ceia ce,—și aici spada face din nou un gest de salut, și de scusă, — vă interzic. Dar formal, for-

mal. Altfel, mă iertați, dar veți bea ceaiul singur... Escelentul nostru ceaiu pe care mama-l pregătește — femeia de lume, experiență, cu toată încetineala necesară pentru... Pentru a găsi doi oameni fericiți, dintre cari unul ar fi o fată stupidă... Hahaha! Ce spectacol, ce spectacol.. Il văd... D-ta și cu mine... Ochi în ochi, cu lacrimi pe obraz... Și roșii, roșii că au fost surprinși... Nu, e de un comic perfect... Lasă-mă să rîd... Hahaha!

BANCHERUL.

Ești tare d-ta...

ENID.

Ti-am spus.

BANCHERUL.

Și te ții de cuvînt... Ca bancher...

ENID.

Iți plac acei ce plătesc la timp... Și cu oarecare dobîndă... Așa merg afacările!

BANCHERUL.

Așa merg.. Poate și eu culeg azi dobînda pentru... Pentru ce am împrumutat...

ENID.

Nu te înțeleg, nu voiu să te înțeleg.. Oricum, nu mie mi s'a făcut împrumutul... Eu îl refuz, eu îl desprețuiesc... Eu îl des-pre-țuiesc...

BANCHERUL.

Spui mult și poate spui prea de vreme.

ENID.

Oricînd. Te asigur: oricînd și orice s'ar întîmpla...

BANCHERUL.

Eu n'aș îndrăzni să spun așa...

ENID.

Ți-am spus, dacă v'am spus că vă înving...
O să vezi!

BANCHERUL.

Bine. Dar acest despreț, această răspingere, acest refus, de unde vine? Dați-mi voie să gîcesc... Profesia... D-voastră doriți cavalerul „Idilelor Regelui”... Nu se chiamă cineva în zădar Enid.

ENID.

Ați cetit pe Tennyson... Poate chiar pentru mine... Ar fi curios....

BANCHERUL.

Nu mult înainte... Ei bine, dacă e vorba de ban-cher, vă rog să ascultați... Să ascultați.... Nu, nu, eu vreau să ascultți!

ENID.

Iar strigi ca atunci cînd am venit...

BBANCHERUL.

După ce ascultaseți.. Și vă pregătiseți momentul..
Dibace luptătoare, dar, de temut, nu. Hehe! hehe!
Dar eu am ceva de spus. Il spuneam atunci... M'ați
întrerupt: continui.

Țara aceasta, domnișoară, o țin eu.

ENID.

Toată?

BANCHERUL.

Indirect, toată..

ENID.

Mă închin înaintea atotputerniciei d-tale.

BANCHERUL.

N'ai fi singura.

O țin eu... Creditul meu o ține... Al meu și al a-
celor cari mai mult ori mai puțin depind de mine...
Nu vreau s'o mai fac, un gest — și... Dar sînt un
patriot, un bun patriot.. Îți vine a rîde, hai să rîdem
amîndoi... Bănci, întreprinderi, acțiuni care cu miile
zboară în aier, se suie, se coboară, se luptă, se
cufundă... Și odată cu ele viețile omenesti... Succes,
lux, fericire, apoi subit miserie, nenorocire, des-
perare, sinuciderea... Toate joacă în raza de aur pe
care o proiectez eu... Și politica eu o fac... Discursuri
în Parlament, zbierături la Dacia, demagogie pen-
tru bieții oameni, intrigi de femei... Eu plătesc.

ENID.

Pe toți?...

BANCHERUL.

De ce să-i plătesc pe toți? Pe unii îi plătesc... Și-s sigur de ei... Și fac chiar exces de zel... Li plătesc, d-ră, cu delicateță, cu o delicateță infinită... Ar jura în conștiința lor că nu-s plătiți... Iar prin ce fac ei provoacă pe ceilalți... Și eu, înțelegeți, eu urmăresc jocul... E o plăcere, o plăcere... Să fiu președinte de Republică și n'as avea atîta mulțămire... Nu-mi place să fiu privit... Ca orice pervers, prefer voluptățile discrete.

ENID.

Destul, destul, mă sperii.

BANCHERUL.

În sfîrșit, în sfîrșit... Și sînt dobitoci cari vorbesc de motive morale, de sufletul nației... Și pe aceștia eu îi condiționez... Te miri cum? E ușor... Ce slabă e mîntea omului pentru numele care zilnic se repetă, pentru figura care apare zilnic!... Dar pentru a impune pe om ajunge ziarul de tiraj... Și ziarul cere bani... Și e recunoscător... Mai ales în vederea banilor de cari mai are nevoie... Și, astfel, dă-mi un imbecil... Glasul lui slab capătă puterea formidabilelor portevoix pe care i le dau, i le dau eu, care-l creez, îl mențin... Iar profetul celor mai nobile solii, dacă nu-l vreau, îl suprim... Îi ieau aierul, vezi d-ta... Aierul putinței de comunicare... Nici tipar, nici critică... Nimic! El agită buzele în zădar... E tragic și e ridicul... Mă bucură... Nu vrea, nu vrea?... Să vie la mine! Îl aștept... Îl pot ierta... Imbogățesc literatura, arta, cum invențiile pe care le sprijin îmbogățesc știința și de la un capăt al lumii la altul eu mă urmăresc, mă simt, mă încînt... Ah, ce voluptate...

Și crezi că eu avînd aceasta pot rîvni voluptatea meschină a iubirii?

ENID.

M'ai speriat, și mă umilești.

BANCHERUL.

Aha? aha? *Touché...*

ENID.

Ei bine, nu! Știi, d-ta ești foarte interesant... Și ești tare, o cît de tare!... Mai tare de cum credeam, de cum te crezi d-ta singur... Știu eu, știu eu?... Doamne, m'ai înebunit... Ai glasul prea tare... Nu, dă-te 'n lături... In lături... Strig...

BANCHERUL.

Nu striga... Cine se apropie de d-ta?

ENID.

O putere nevăzută și grozavă... Dar o înfrunt...

BANCHERUL.

Cu ce?

ENID.

Cu scîrba bogăției din care trăiești.

(bătaie la ușă.)

AMBII

Cine e?

ENID (*singură*).

Care-și permite...

BANCHERUL.

Poate mama cu ceaiul. Și mie mi se pare că e momentul...

ENID.

Nu, mama nu bate așa... E prea bine crescută.

BANCHERUL.

Așa, așa... Și eu mi-o închipuiam. Cine e?

SCENA a IV-a.

ACEIAȘI, DIRECTORUL BĂNCII.

DIRECTORUL (*de afară*).

Eu, Ierachi...

BANCHERUL.

Ce cauți? Aici?

IERACHI.

Oriunde... E o comunicare gravă.

BANCHERUL.

E un animal. Frate-mieu are încredere în el.. Spune prostii: ai să vezi... Intră!

SCENA a V-a.

ACEIAȘI, IERACHI.

BANCHERUL.

O catastrofă de sigur.. D-ta ești omul fatalității..

IERACHI.

Data asta, a uneia sigure.

BANCHERUL.

A cîtea?

IERACHI.

Cea d'întăiu, definitivă..

BANCHERUL.

Mă impresionezi întăia oară.

IERACHI.

Și este de ce.

IERACHI.

Ascultă, d-le Constantine...

BANCHERUL.

Acest ton?

IERACHI.

È al omului care a luptat pentru a păstra o situație admirabilă, care n'a izbutit din cauza..

BANCHERUL.

Ai să vezi că zice: din cauza mea.

IERACHI.

Da, din cauza d-tale... Numai și numai din cauza d-tale... Și chiar acum, în ceasul—iartă-mi emoția, a-

Dia mă țin pe picioare, de și nu e vorba de averea mea și adesea nici de a d-tale—, vede totul dărîmat... Dărîmat ca un castel de cărți.

BANCHERUL.

Adecă... Ci vorbește odată... M'am săturat de declamații!

ENID.

Să plec?...:

BANCHERUL.

Nu, vreau să vedeți cum un om ca mine înfruntă orice.

IERACHI.

Asta însă nu! Și eu m'am săturat de declamații. Jos masca!

BANCHERUL.

Obraznicule!

IERACHI.

Jos masca, zic. Afacerea minelor...

BANCHERUL.

Afacerea minelor...

IERACHI.

A dus la Văcărești pe Scarlat... Cel mai mare escroc al politicei și al băncii... Acolo nu e nimic,

nimic... Nimicul absolut. Nici atita aur cît în dantura d-tale... De două ceasuri urlă presa de seară... Numele d-tale e strigat cu ură de toată lumea... Ni s'au spart geamurile în țândări... Cele d'întăiu înștiințări ale retragerii de credit vin...

BANCHERUL.

Dar nu se poate... Fratele mieu cel puțin, dacă ești un laș și un trădător, fratele mieu poate salva totul...

IERACHI.

Fratele d-tale, fratele d-tale e mort... Trăsnit ca de fulger..

SCENA a VI-a.

ACEIAȘI, D-NA de CALLY.

D-NA de CALLY.

Iată ceajul... iată ceaiul... Cald ca atmosfera noastră de prietenie... Dar ce e aici?... Cine e domnul?... Ce cauți d-le, în această atitudine?...

ENID.

Aici e o mare tragedie. Tragedia unei mîndrii trăs-nite și a unei averi înecate...

D-NA de CALLY.

Averea cui?

ENID.

Privește...

(Bancherul se clatină, caută un sprijin, cade.)

D-NA de CALLY (*către Ierachi*).

Cine ești d-ta?

IERACHI.

Administratorul nenorocitului care cere a fi ajutat...

D-NA de CALLY.

Și, zici că s'a prăbușit?... Ce?... (*după un moment, cu groază*). Poate minele...

IERACHI.

Tocmai ele.

D-NA de CALLY.

Dar ce răbdăm pe acești oameni cari ni-au adus nenorocirea?... Luați-l de aici... Luați-l... Culegeți-vă morții... La sanatoriu..

ENID.

Nu, nu... E un om și acesta... Intăia oară simt că pot fi un om în fața altui om. Atît... Respect pentru nenorocire, iar pentru om, dacă se poate, puțină milă... (*Se îndreaptă către bancher*).

IERACHI.

Așa de slab se țin măștile? Una din ele lunecă... E o despăgubire....

ACTUL al III-lea.

SCENA I.

D-NA de CALLY, ENID.

(Odaie foarte modestă.)

D-NA de CALLY.

A venit cineva? Parcă am auzit sunînd..

ENID *(cosînd)*.

Nu e nimeni.

D-NA de CALLY.

Credeam că azi..., măcar azi.

ENID.

Dar aştepţi pe cineva?...

D-NA de CALLY.

Anume pe cineva nu.. Dar mi-ar face plăcere...
Ţie nu?...

ENID.

Mie? De loc..

D-NA de CALLY.

Așa ai fost totdeauna, sălbatecă...

ENID.

Dac'aș putea să fiu acuma și mai mult... Dar nu vezi, mamă, dragă mamă, nu vezi ce sînt canaliile între care mi-am făcut viața?... Se îngrămădiau înainte... Nu mai isprăviau cu vizitele... Suna casa de vorbe, de rîsete... Ceaiurile d-tale, admirabilele d-tale ceaiuri... Și discuții de artă, literatură, musică (*zimbind*), și filosofie... Ba chiar politică... Pe alocurea și finanțe...

D-NA de CALLY.

Taci, taci... Dar nu înțelegi că sînt lucruri de care nu trebuie să vorbim?

ENID.

Tac... Și acuma caută-i de unde nu-s... Aiurea exploatează altă notorietate și se hrănesc din altă avere... Se joacă azi cu altă prostie... Continuă în alt centru același bal mascat... Și, Doamne, ce veselă sînt că eu, eu am rupt masca... Simt mai puțin, mult mai puțin... O, cît de puțin! Dar masca— am rupt-o...

D-NA de CALLY.

Ție nu-ți plac balurile mascate?... Sînt interesante... Știi, măștile se împacă între ele mai bine decît oamenii... Dacă le dai jos, apar boturile și colții... Și te prinde frica. De aceia s'a inventat politeța... Multă, multă politeță, dulce, lunecoasă, cu lustru... Și, cu dînsa, puținică ipocrisie... Nu-ți dai samă tu cît folosește ca să nu ne sfișiem...

ENID.

Eu prefer să mă apăr de ce știu...
De ce știi? Dar crezi că noi nu puteam vedea
supt măști?

ENID.

Era prea curînd pentru mine..

D-NA de CALLY.

Te-ai fi deprins... Te-ai fi deprins... Ar fi ajuns
cîteva dureri și un car de desiluzii.. Pe urmă te-ai
fi topit și tu, voință și caracter laolaltă, în dulcile
ape moarte ale politeței...

ENID.

Dar nu e mai bine cum sîntem acum? Și tu, tu ești
altfel..

D-NA de CALLY.

Cu tine, tovarășa nenorocirii și a sărăciei... Dar
nu-ți dai samă ce putere are lucrul asupra noastră?...
Ai lăsat să cadă masca... E jos... O calci în picioare...
Ți-o ridică singuri și ți-o pun la loc.. Li-i frică de
tine fără mască, li-i frică... Pentru ca să fie altfel,
ar trebui că și ei — să ajungă — ne-no-rociți..

ENID.

Dar eu nu-s nenorocită..

D-NA de CALLY.

Singură, cu o bătrână— și pe urmă... Ce sprijin
ai tu?

ENID.

Am descoperit unul.

D-NA de CALLY.

Unde l-ai găsit? O, unde l-ai găsit? Dar spune... Nu fii discretă față de mine... Spune, te rog, spune... Spune-mi-l... Sper că ai ales bine... Nu te încrede în cel d'întăiu venit... Poesie care arde în focul ei în-săși... Caută... Nu, nu, nu mă întrerupe! Caută un om... Cum să-ți zic: un om bine..., un om bogat...

ENID.

O mască?

D-NA de CALLY.

Da, fato, o mască, te rog: o mască. Și s'o reluăm pe a noastră... S'o reluăm! Altfel nu merge... Ne înșeală, ne desprețuiesc... Și, zi, e... Cine?

ENID.

Dar îl cunoști..

D-NA de CALLY.

Nu cumva?... Nu cumva?... Acela s'a sinucis... Prin prostia lui s'a sinucis... Și a fugit... A desertat... Cu banii altora a fugit... Cu banii miei... Cu banii tăi și ai miei (*plînge*).

ENID.

Dar stăi, te rog, stăi, te rog... Ce nenorocire cu plînsul ăsta!... De dimineață până seara... Neconținut la orice vorbă... Nu știi ce să-i spui...

D-NA de CALLY.

Cu banii noștri... Cu... Cu fericirea noastră...

ENID.

Dar ascultă, mamă... Ascultă ori plec... Plec în lume... Asta nu e o viață... Numai noi două... Și ne otrăvim... Mă duc.

D-NA de CALLY.

Nu te du, nu te du... Te rog, te implor... Bătrînețele mele... Datoria unei fiice... Ești continuarea existenței mele...

ENID (*aparte*).

Ai, ai! Iar masca... Revine... Fantome! (*către mamă-sa*). Iată nu plec... Dar ascultă un cuvânt, măcar un cuvânt...

D-NA de CALLY.

În pustiul vieții mele un cuvânt filial...

ENID.

Imposibil de oprit... Revine trecutul... Mamă, auzi, mamă... Sprijinul...

D-NA de CALLY.

E, e, sprijinul? De ce nu-l spui?

ENID.

Sînt eu!

D-NA de CALLY.

Dar ce scandal! Ce scandal! Ce frase învățate pe de rost! Ce idei de..., de fată nemăritată, care... Care îmbătrânește și se pierde în sentimentalități...

ENID.

De ce mă insultă?... Ce vină am că...

D-NA de CALLY.

Ce vină ai? Sălbătăcia, desfiderea, desprețul de oameni... De ce nu ieși? De ce nu vorbești?

ENID.

De ce nu mă expun ?

D-NA de CALLY.

De ce nu te expui!

ENID.

N'am vitrină...

D-NA de CALLY.

De ce n'o ai?...

ENID.

Alții au stricat-o. Mă silești, ți-o spun.

D-NA de CALLY.

Din vina ta.

ENID.

Nu e singura vorbă grea...

D-NA de CALLY.

Vei auzi mai multe... O, mai multe... Până vor fi așa de multe, de mă vor înăbuși și nu le voi mai putea spune. (*Enervată*). Mă rog, casă e asta?... Mobilă e asta? (*răstoarnă scaune*). Și zdrențele astea (*covorul de pe masă*). Și fleacurile astea (*împrăstie cărțile*). Și tot, și tot, și tot... Miseria..., miserie care mă insultă, care mă umilește..., care mă—distruge...

(*Sună.*)

ENID.

Doamne, ce să fac? Ce să-i fac? Și vine cineva... E aici... Vine cineva...

D-NA de CALLY.

A, vine cineva! Vine cineva... Ce plăcere! Dar de ce nu mi-ai spus?

ENID.

Dar acuma a sunat...

D-NA de CALLY.

Oricum, să-mi fi spus! Acuma, cu ce mă îmbrac? Așa de în pripă! Dar eu nu pot așa! Pricepi tu, nu pot așa... Uite, de aceia-ți spun... De aceia strig... De aceia...

ENID.

Mamă, nu plînge... Omul, cine va fi, așteaptă.
Cum o să te găsească?

D-NA de CALLY.

Stăi, stăi, puțin... Nu deschide... Să mă aranjez puțin... Așa, așa... Ai putea... (*încearcă să-și facă o față zimbitoare*).

ENID (*așezînd prin casă*).

De ce zimbești, mamă? Dar dacă e un necunoscut, un dușman?

D-NA de CALLY.

Dar ce are a face? Crezi că vine s'o spuie? Și eu, eu am să-i răspund... Dar între oameni bine, cum cred, cum sînt sigură că este și el, și ea...

ENID.

Masca, masca! Nemuritoarea mască! (*deschide. Apare Guineveră și soțul ei*).

SCENA a II-a.

CEI DE SUS, GUINEVERA, MOROIU, soțul ei.

ENID.

Guinevera! Dragă Guineveră! Vezi... (*se uită în jur*).

D-NA de CALLY (*o înlătură*).

(*Aparte*). Cum ești! Dar nu noi o să-i spunem ce e aici! (*cătr: Guinevera*). Ne vedem după multă

vreme... Stăi, stăi, e aproape un an de cînd n'ai stat pe aceste scaune (*iși mușcă buzele*). Dar șezi, dar te rog șezi... Ce bine ești! Te distrezi... Se vede.... Ce figură veselă!... Unde ai fost vara?... Așa s'au banalizat locurile de vilegiatură... Noi nici nu ne-am mai dus... Și un lux stupid! Noi păstrăm vechile tradiții... Acelea ale casei noastre... Veche boierime de țară... Totul simplu... Dus până la ultima limită a simplității... Pe care o afișăm...

ENID.

(*încet către Guinevera.*) Că nici n'avem cum altfel...

GUINEVERA.

Tu, tu, vorbești așa? Mă uimești...

ENID.

(*tot așa*). Ai să mai vezi... Aici a fost...

GUINEVERA.

O nenorocire...

ENID.

Nu, ceva mai mare și mai bine: o revoluție... Dar tu (*în acest timp d-na de Cally deschide fereștile, ridică de la loc obiectele, face gesturi elegante de invitație*). Tu, mi se pare că ai făcut o altă revoluție... Cine e domnul? Vărul de care-mi vorbeai? Inghinerul!?

GUINEVERA.

Nu, o rudă și mai de aproape...

ENID.

Un frate pe care nu-l cunosc?

GUINEVERA.

Nu, ruda cea mai de aproape..

ENID.

Că nu te'i fi măritat..

GUINEVERA.

Ba tocmai..

D-NA de CALLY.

Vă rog, luați loc, domnul meu... Ce plăcere că
vă revăd.. Și tot cu ocupațiile... Ce mîndră trebuie
să fie familia d-voastră de succesele ce aveți..

MOROIU.

O, doamnă!

D-NA de CALLY.

Lasă, lasă... Modestia la o parte... Mi s'a vorbit,
mi s'a vorbit.. Și ce bucuroasă sînt să v'o spun!

GUINEVERA.

Dar mamă-ta cunoaște pe Iancu?..

ENID.

Aș, de loc... Dumneaei cunoaște pe toată lumea..
Și e bine cu toată lumea... Afară de excepții.

GUINEVERA.

Puține...

ENID.

Dar cărora li cade cu atât mai greu.

GUINEVERA.

Să i-l recomand...

ENID.

Inutil... De ce să-i strici o iluzie? Dacă ar ști, crezi că i-ar vorbi altfel?

GUINEVERA.

Totuși... D-nă, soțul meu... Profesorul Moroiu...

D-NA de CALLY.

A, domnul este profesor... Nu vă supărați, grea meserie... Și tu ai luat un profesor? Lasă, lasă, nu e nimic... Nu e nimic... Clasele se amestecă... Și e bine pentru națiune... Noi, într'un fel, facem rău că ținem la tradiție...

ENID.

Mamă...

D-NA de CALLY.

Da, facem rău... Că o vezi...

ENID (*dureros*).

Mamă!

D-NA de CALLY.

Dar ce băiat drăguț și voinic... Arăți inteligent d-le...

MOROIU.

Momentan, pentru a vă face plăcere.

D-NA de CALLY.

Nu, nu, nu protesta... Eu cunosc oamenii... Atita pretenție am... Așa trebuie să fii totdeauna... Și de sigur ai făcut studii în străinătate... O, anii miei de Dresda...

GUINEVERA.

Nu, asta-i un animal pur indigen...

D-NA de CALLY.

Aș, aș! Cine să te creadă... Om învățat... Specialist... Mai la urmă, d-ta și Guinevera Paleologu... Ei, știi?, ți-o spun eu... O meriți! Și acuma, vină lângă mine... Vină să vorbim... Ai să-mi spui cum a fost...

MOROIU.

Mi-ar fi așa de greu...

D-NA de CALLY.

Dar nu știi relațiile mele cu Guinevera... Dar eu i-am fost ca o mamă... Ca o mamă... Maternitățile spirituale întrec pe celelalte... Și trebuie să știi... Să știi lupta ce ai dat... Ce luptă a trebuit să fie!... Ca să... Ca să ajungi acolo... Nu, nu, haide în buduar... Hai-de în... In odaia noastră de alături. Așa-i? ce în-

cîntătoare simplitate... Îți poate aminti casa părintească!, Nu? *C'est charmant...* Haide și începe!

SCENA a III-a.

ENID, GUINEVERA.

ENID.

Eu, te felicit..

GUINEVERA.

Este și de ce. Te asigur. Și... și tu?

ENID.

Eu, mă vezi..

GUINEVERA.

Te văd. Ești alta. Cum?

ENID.

Așa am vrut eu să fju..

GUINEVERA.

Simplă..

ENID.

Adevărată..

GUINEVERA (*o îmbrățișează*).

Dragă, dragă! Ce lucru mare, zi tu: așa-i? Ce lucru mare! Stăi să te văd... N'ai fost niciodată așa de bine... Ești frumoasă, Enid... Pentru cine ești frumoasă?

ENID.

Pentru nimeni...

GUINEVERA.

Dar oamenii sînt orbi?

ENID.

Nu, ei văd bine... Noi sîntem săraci... Total săraci...

GUINEVERA.

Se...

ENID.

Se vedea, așa-i? Imi pare bine... Puteam să maschez... Cum o vrea mama! Dar eu, eu nu văd... Măștile au căzut aici...

GUINEVERA.

Știi, să fi căzut cîteva ceasuri înainte...

ENID.

Ar fi fost bine... Dar la ce te gîndești?

GUINEVERA.

In adevăr îl desprețuiai?

ENID.

Pe...

GUINEVERA.

Da.

ENID.

La început.. Apoi averea lui..

GUINEVERA.

Și la capăt..

ENID.

Am urît numai soarta care l-a lovit..

GUINEVERA.

L-ai revăzut?

ENID.

Nu.

GUINEVERA.

Știi că e sănătos?

ENID

Da, zău, da?

GUINEVERA.

Perfect.. Și..

ENID

Ei, și?

GUINEVERA.

Și frumos..

ENID.

Proasto!

GUINEVERA.

Știi ce vorbiam acum un an. Ei bine m'am încredințat că sînt bărbați frumoși... Măcar cîte unul pentru fiecare...

ENID.

Și... Și de unde știi că e frumos?

GUINEVERA.

L-am văzut...

ENID.

Ce făcea?

GUINEVERA.

Avea înfățișarea unui om care muncește...

ENID.

Săracul!

GUINEVERA.

Nu zi așa... Era atît de fericit... Decît...

ENID.

Decît ce?

GUINEVERA.

Gîcești...

ENID.

Ce prostie!... După un an... După tot ce a fost...

GUINEVERA.

Ei bine, da. Și știi ce-a spus?

ENID.

Ce?

GUINEVERA.

Că vine să te vadă...

ENID.

Dar nu se poate... Nu se poate... Nu-l primesc...

GUINEVERA.

De ce?

ENID.

Dar mama... Averea pierdută... Il dă afară, îl sfîșie...

GUINEVERA.

A, de dînsa e vorba... Nu de tine...

ENID.

Dar ce am eu cu el?

GUINEVERA.

Parcă eu știu? El știe.

ENID.

Nici el n'are ce ști...

GUINEVERA.

Știi ce? El mi-a spus și cînd vrea să vie..

ENID.

Nu se poate.

GUINEVERA.

Se poate, se poate.. Mai la urmă, el m'a trimis... Eu mă jénam să vin... Nu știam cum m'ei primi... Cu dascălul meu... Ce, o mesalianță?... Nu-mi pasă... Te cunoșteam, domnișo... Dar el s'a rugat... Și am venit... Stă să pice, dacă vrei...

ENID.

Eu ce? Ce pot spune? Dar mama, mama...

GUINEVERA.

Am găsit... Sînt sigură că e încîntată de Moroiu... Vorbesc filosofie... Și o rugăm să ni vadă casa... Vine... Sigur că vine... Tu, te faci bolnavă... Ori—nu te supăra — spune că...

ENID.

Că n'am rochie..

GUINEVERA.

Dacă vrei...

ENID.

Bine...

GUINEVERA.

Iancule, Iancule... Te întârzii, avem de lucru...
(zimbînd). Rupe-te de la interesanta conversație...

SCENA a IV-a

CEI DE SUS, MOROIU, D-NA de CALLY.
(apar.)

D-NA de CALLY.

A da, însă numai într'un anume sens... Cred că se face o confuzie... E la dînsul o lature mult mai obiectivă decît se pare... E o personalitate multilaterală... Și asta vă scapă vouă, vouă, teoreticienilor, cari veniți cu sistemul vostru... Sistem închis, sistem incomplet... Lăsați o fereastră îndoielilor, contradicțiilor!... Ai să vezi că iese altfel, cu totul altfel.. Nu, nu, nu spune nimic... Gîcesc... Ai să invoci unitatea personalității literare...

MOROIU.

De sigur, doamnă, că...

D-NA de CALLY.

Simt o contradicție... Lasă-mă s'o previn.

MOROIU.

Din contra...

D-NA de CALLY.

E, e! Pe mine nu mă înșeli... Așa începeți cu aparența concesiiei... Și, pe urmă... D-ta trebuie să fii elocvent..

MOROIU.

N'am avut ocazie...

D-NA de CALLY.

Că eu sînt proastă să te las..

ENID.

Mamă, te pot întrerupe?

D-NA de CALLY.

Și tu?

ENID.

Ei asta!

GUINEVERA.

Doamnă, el are oară... Știi d-ta, nu e ca noi... Cu spiritul liber deschis oricînd asupra problemelor elementare...

D-NA de CALLY.

Ce păcat! Fiîndcă altfel.. Știi că eu l-am gîcit..

GUINEVERA.

Așa de răpede? Eu încă nu.

D-NA de CALLY.

Fiîndcă ești, draga mea — o știu de mult —, un spirit de dubiu analitic.

MOROIU.

Așa e, doamnă...

D-NA de CALLY.

Vezi?

MOROIU.

Dar de fapt eu am o oară, și trebuie să mă duc..

D-NA de CALLY.

Ce păcat! Ce păcat! Dar știi, foarte serios, discuția nu e terminată, ci numai întreruptă... Iți mai dărim eu argumentele..

MOROIU.

Dar care?

D-NA de CALLY.

Care le simt... Care le simt... Mai vorbim... Să vii... Să vii! (*către Guinevera*). E un om admirabil... Repet: te merită.

GUINEVERA.

Te-aș ruga de ceva, d-nă... Nu mă refusi? Zi: nu. Te rog zi: nu.

D-NA de CALLY.

Ei bine, fiindcă sînteți așa de drăguți, nu!

GUINEVERA.

Vină cu noi să ni vezi casa...

D-NA de CALLY.

Și fata?

GUINEVERA.

Ea mi-a făgăduit altă zi!

D-NA de CALLY.

Așa, așa? Bine. Vin... Când mîntuie domnul oara
lui? Fiindcă, știi, eu țin ca...

GUINEVERA.

Vedem noi, vedem noi...

ENID.

Dar, mamă, uiți pălăria...

D-NA de CALLY.

E drept... O uitam... Unde duc discuțiile !... Mă-
nușile, umbrela...

ENID.

Astea sînt?

D-NA de CALLY.

Eu să le știi? Tu știi mai bine dacă nu sînt ale
tale... Se potrivesc? Bine... Dar pălăria...

ENID.

Ți-am pus-o... Ai așezat-o...

D-NA de CALLY.

Da, da, îmi pare bine... Dar știi (*către Moroiu*).
Eu nu te las, nu te las... Șiretule!

(*iese.*)

SCENA a V-a.

ENID (*singură*).

Și azi ca mâni așa... Să zic ceva? Despre dînsa? Mama! Și știe ea oare ce este? Știe ce face? Ce vîrtej de tinereță!... Aș zice: școlară... Iartă-mă, Doamne... Și totul e aparență, unică aparență... Dar masca o cere... Odată pusă, ea domină... Ne transformă cum a făcut-o pe dînsa... Avem glasul gros sau suptire al liniilor de impunere sau de cedare... Rîdem după creșturile ei în colțul gurii și ne încruntăm fiindcă i s'au creat brazde între sprincene... Dacă o au toți, e măcar liniște... Dar dacă revolta rupe una sau o rupe, provocînd revolta, nenorocire! Ce te faci! Ce te faci cu biata-ți umanitate izolată? Poate pentru totdeauna, cît e viața de lungă, așa de lungă!, izolată... Pentru totdeauna... Pentru întăia oară Guinevera mi s'a părut obraznică... Avea și dreptul: fără tutelă... De capul ei... Iar eu? Și cine să se lăcomească la..., la atîta mîiserie?... Mi-e greu capul... Mi-e somn de atîta vorbă.. Vorbă de clacă... Omoară atenția... Și poate de emoție?... Ce emoție! Lucruri mcarte! Un biet nenorocit și el! Un timp am crezut în solidaritatea celor pe cari i-a însemnat cu vîrfuri de foc același trăsnet... Dar el n'a crezut așa... De ce n'a venit?... Să închidem fereastra spre viață... Se cască în pustiu... Umbra somnului mă mîngîie... Cum n'am nimic de lucru... Decît o cugetare neroadă... (*adoarme*).

(*Se aude bătînd în ușa, odată, de două, de mai multe ori. Bancherul deschide încet, cu fereală ușa.*)

SCENA a VI-a

BANCHERUL, ENID (*adormită*).

BANCHERUL.

Am făcut rău c'am deschis... Toate sînt aici așa de curioase... Mi-a fost frică... Parcă aş fi simțit chemarea de a opri o nenorocire... De a rechema la viață un suflet care moare... E un îndemn în acest aier închis al bietelor mici odăi goale... Un strigăt de desperare e închegat undeva în aier, și, de acolo, apasă... (*se uită în jur*). Dar nu e nimeni aici! (*Tușește*). Nimic... Să încerc a vorbi, de și parcă e în același aier, o severă interzicere... D-na de Cally trebuie să fie tot cum am știut-o... Severă la protocol, sensibilă însă la interes.. Mă ține oare de rău că am observat lipsa personalului de serviciu?... Doamnă... Tăcere... Să mă așez o clipă. Și, pe urmă voi pleca... Am mîngîierea că m'am ținut de cuvînt și că am îndeplinit o datorie de recunoștință... Un timp am crezut că e vorba și de altceva... Acuma... (*vede pe Enid*). Enid... Ce slabă! O, biet suflet lovit... Și lovitura vine... De la soartă, de la soartă, nu de la mine.. De la soartă, da, și de la... De la ceia ce am crezut că pot fi, că sînt dator să fiu... Și nu eram... Ce poate găsi ea la ceia ce sînt, la atîta cît sînt, cît mă cred și cît pot... Să plec? Să rămîn? Iată un scaun care se cere mișcat... El, el, nu eu... Mă îndeamnă... (*Mișcă scaunul*).

ENID (*în picioare*).

Cine e?

BANCHERUL.

Cine a fost altfel...

ENID.

Nu, cu ce drept vii aici d-ta? In ce chip ai pătruns... Eu sînt singură... Mama nu e acasă... Nu te supăra... Nu primim... Nu putem primi (*rîzînd*). Cum sînt singură, nu pot primi (*după o reflecție*). Uite, voiam să fiu altfel, dar n'am putut... Nu pot să spun decît ce este... Mi-i milă de d-ta, știu ce ai suferit... Taci, taci... Vorbesc așa ca prin somnul din care m'am trezit... Ciudaț ce liberă mă simt... Parcă-l continuu... Și, în ce te privește, atîta tot... Cum te-aș primi? N'am voie... N'am unde... N'am de ce!

BANCHERUL.

Eu, vedeți, d-șoară, am venit pentru un scop, unul singur... Și nici eu nu mint.

ENID.

S'a făcut și la d-ta minunea?

BANCHERUL.

Da, supt aceeași lovitură...

ENID.

Fie binecuvîntată!... (*către bancher*). Am spus-o pentru mine.

BANCHERUL.

Te interesează un biet om care aduce de la un mare pretențios o simplă, o umilă datorie de îndeplinit?...

ENID.

Intăiu să mă asigur... Pretențiosul acela are la mine un debit mare... Nu uit că m'a speriat... M'a

și interesat... Supt acest raport, dacă zici c'a murit, îmi pare rău... Sincer, îmi pare rău...

BANCHERUL.

Ei bine, luați-vă precauțiunile.

ENID.

Nu mai ești d-ta acela care dispui de soarta țerii? Nu, taci, așteaptă, până la capăt! Eu îmi aduc bine aminte... M'a impresionat... Nu te bucura: m'a impresionat și m'a îndepărtat... Scurt: m'a desgustat... O prăpastie în care cădeau toate puținele lucruri în care credeam! Nu mai cumperi orice putere politică? Nu înalți și înăbuși? Nu te joci cu bieții omuleți ai tribunei și băncii ministeriale? Nu creezi notabilități naționale? Nu dai glas muților și faci să se miște în zădar, mute, glasurile inspirate? Nu, nu? Zău, după fața ce ai acuma, așa zice și eu nu... Arăți un așa de perfect om de treabă... Așa zice mai mult: să zic? Arăți un prost... Și sînt și eu o proastă...

BANCHERUL.

Eu zic un singur nu. Hotărît și tare... Simt că-ți plac, și mă bucur... Bărbătește, dar nu în sensul de odată, mă bucur... Și acum, cînd cred că ne-am împăcat, și, dacă dai voie, atît..., comisionul...

ENID.

Am încredere să-l aud din buzele odată perverse... Nu e așa: perverse?

BANCHERUL.

Au fost... Comisionul e simplu... Eu am făcut în casa aceasta un mare păcat.

ENID.

Să ne amintim...

BANCHERUL (*solemn*).

Un mare și greu păcat... Fără a te cunoaște, fără a te iubi, știind abia cum te chiamă, te-am voit... Am voit numele Calomfireștilor, educația pe care n'am găsit-o la întreținutele mele, prestigiul casnic, farcul frumuseții... M'am simțit monarhul țerii și am vrut să am alături femeia care să mă ajute a domni...

ENID.

Teribil, teribil! Bănuiam... Dar când le spui...

BANCHERUL.

Aceasta e pocăința mea... Continuă... Și, știind cine e doamna de Cally, m'am oferit să te cumpăr... Ca o plasare avantajoasă de acțiuni, una din acelea care scot din puțin o mare avere... Și, încrezător în ceata lingușitorilor miei, am riscat o lovitură care putea să încunune totul... Sau să-l distrugă. Și, lângă sicriul fratelui meu ucis astfel, am căzut... Iar în casa d-voastră s'a făcut ruina... Iartă-mă...

ENID.

Nu pot..

BANCHERUL.

De ce?

ENID.

Fiindcă pare că vrei să ajuți..

BANCHERUL.

Mă crezi capabil de această grosolănie?

ENID.

Mă asiguri?

BANCHERUL.

Poate fi vorba?

ENID.

Și ce zic eu? Să ajuți? Cu ce? Nu ești d-ta învinsul, cel trimis prin catastrofă la muncă?

BANCHERUL (*zimbește*).

Nu la muncă silnică, dar la muncă singură. Și dacă n'ar fi singură?

ENID.

Las'o așa cum este, d-le Zavira.. E o mare dulceață în blăstămul singurătății.. O gust eu.. Pentru viața întreagă rețin gustul așa de amar numai la început.. Ne și putem vedea din cînd în cînd, acuma cînd.. Cînd te-am iertat.. Și, fiindcă mama e dusă pentru un moment numai, fiindcă măștile văd bine, și sînt rele, acuma... (*se ridică*).

BANCHERUL.

Ami înțeles, plec... Dar, dacă totuși...

ENID.

Ce?

BANCHERUL.

Dacă din buzele de azi ar ieși vorba răspinsă din buzele de ieri?

ENID.

Care?

BANCHERUL.

Punem mască?

ENID.

Ei bine, să n'o punem. Aș spune foarte simplu ce gîndesc. Că ai fost interesant de cum te-am văzut, o știi. Aceasta nu mai are azi nicio valoare... N'am interes pentru ce e interesant... Că am avut, nu tresări, milă, pentru d-ta, ai simțit-o... Că te-am urmărit cu gîndul, era natural... Că azi m'ai mișcat, da, profund, o simți... Dar vezi d-ta, eu am azi alte idei... Setea de iubire care zace în noi s'a potolit cu apele amare ale nenorocirii... Am ici colo puțin din părul alb al înțelepciunii... Nici naivitate, nici capriciu... Din astea se hrănește la fete iubirea... Eu am—să nu rîzi—, un sens al vieții, chiar dacă n'o pot trăi... Acest sens e activitate, activitate creatoare... Dar cu ce am eu, cu ce ai d-ta, în față cu orizontul închis al amîndurora... Am fost crudă, dar sinceră... M'ai scusat?

BANCHERUL.

Dar dacă n'ar fi așa?...

ENID.

Cum?

BANCHERUL.

Dacă eu n'aș fi ruinat?

ENID.

Se poate? Și atunci ți-aș zice ca acum un an... De aceia nu se poate... Nu mă vînd bancherului care, silit de împrejurări, asaltat de prieteni, îmbătat de mediu, și-ar reîncepe fantastica și infama epopee...

BANCHERUL.

Mă lași să vorbesc?... Zavira, tatăl meu, a fost bancher prin moștenire, prin instinct... Eu după, fiindcă era el... Dar am avut și o mamă... Tinăra de tot, tata s'a însurat — n'ai crede!— din dragoste... Și cu o fată de la țară... Moștenitoarea une răzeșii... Romîncă, de cel mai curat și nevinovat sînge... Fi-rește tot ce a fost acolo s'a uitat... Nici n'a trăit mult mama... Bogăția poate și înăbuși... Dar căsuța, pămîntul au rămas, în părăsire și paragină... Apoi a venit ce a venit... Izbăvirea... Fără să știu, da, fără să știu, tata pusese pe numele mamei mele o avere ascunsă...

ENID.

Care?

BANCHERUL.

Care e a mea... A, nu mare cît să mă schimbe... Nici atît de mică de să nu pot lucra... Am găsit-o în testamentul lui... Și am ascuns-o și eu... Am făcut să se cumpere locurile din prejur: livezi, pădure, heleșteul vechilor boieri cu aur de nuferi aromind în răcoarea serilor... Și m'am dus acolo eu, mortul celor cari mă cunoscuseră până atunci, și m'am făcut țeran... Țeran cu oarecare chiag... Și, mi-ar trebui o... țerancă.

ENID.

Ții așa de mult?

BANCHERUL.

Infinit de mult.

ENID.

Și—e departe?

BANCHERUL.

Atîta cît să ni se piardă urma.

ENID.

Vezi, atuncea, eu aș încerca...

BANCHERUL.

Ești așa de bună, — tovarășo!

(Zgomot afară.)

SCENA a VII-a.

ACEIAȘI, D-NA de CALLY.

Dar ce e aici? Ce e aici? Visite? Lume? Dar ce bine faceți că ați venit... Că nu m'ați uitat... Știam eu că o să vă prind aici în căsuța surprinderilor.. Luați loc, luați loc... Femeia de serviciu lipsește pentru moment.. Dar Enid trebuie să fie pe aici... Enid, Enid! Și ce frumos automobil aveți! Splendid! Ultima marcă? Și cât vă costă... (*vede pe bancher și rămîne incremenită*).

D-ta?

ENID.

E, se pare, proprietarul automobilului de afară.. Ori nu?

BANCHERUL.

Cu voia d-voastră, d-nă... Și al unei mici averi corespunzătoare..

D-NA de CALLY.

Atuncea... zvonul?

BANCHERUL.

Era exagerat...

D-NA de CALLY.

Dar, șezi, dar șezi... Ce plăcere, ce plăcere! Știam eu că te ridici.. Un om ca d-ta... Și acțiunile..

BANCHERUL.

Sînt garantate cu ce am păstrat. Dar și cu încă ceva.

D-NA de CALLY.

Spune răpede!

BANCHERUL.

Cu o cerere în căsătorie...

D-NA de CALLY.

E posibil, Doamne?

BANCHERUL.

Și, pentru cursele d-voastră din oraș, vă ofer automobilul de la ușă... Fiindcă... Fiindcă noi ne facem țerani...

ENID.

Banali și proști... Ce sfânt lucru e viața!

O JERTFĂ SIMPLĂ

DRAMĂ ÎN 3 ACTE.

O JERTFĂ SIMPLA

Dramă în 3 acte

ACTUL I-iu

Scena I-a.

D-NA MILESCU ȘI FATA EI MARIANA.

(Seara, într'o casă burghesă din București.)

D-NA MILESCU *(întorcîndu-se din oraș.)*

Aici nu e nimeni? *(privește în jur)*. Ba da, uite Mariana. Sînt sigură că nu m'a văzut... Ea e aici și nu e aici... Nu e aici ca totdeauna. Cum nu-i pot prinde odată și sufletul ăsta mic?... Să-l înțeleg, să-l stăpînesc și să-l îndrept... Să fie și ea un om ca alții. Uf! *(cătred Mariana.)* Mariano!

MARIANA *(tresărind)*.

S'a întîmpla ceva?... Te rog nu-mi spune..., te rog...

D-NA MILESCU.

S'a întîmplat un lucru foarte important... M'am dus în oraș. Am văzut o mulțime de lume... E o vreme așa de frumoasă...

MARIANA.

E frumos afară?

D-NA MILESCU.

Dar tu care stai la fereastră nu vezi?

MARIANA.

Ba da, iartă-mă... Da, ce frumos!... Uite parcă văd acuma întâia oară... Eram zău, mă ierți (*cu tristeță*): mă știi... eram distrată...

D-NA MILESCU.

Vorbă! Prostii! Lucruri de tinereță... Ori de bătrîneță înaintată... Cînd n'auzi și nu vezi... Decît auzi glasuri care nu mai sînt și vezi umbrele celor cari s'au dus... Dar ce mă opresc eu la ciudățeni de-ale tale?... Mă auzi? (*tare*). Am fost în oraș... Pricepi?... Și era vreme frumoasă... și lume multă, lume, lume... Am văzut și pe Natalia...

MARIANA.

Care Natalia?

D-NA MILESCU.

Nu fosta regină a Serbiei... Nu vre-o veche împărăteasă a Rusiei... Nu!... Ci am văzut pe amica ta care (*se apropie de dînsa și o apasă pe umeri*), pe aceia care a fost ieri, auzi tu? Ieri aici, care a stat aici pe locul ăsta (*arată locul*). Căreia i-ai vorbit tu, tu, cu gurița asta care tace acuma; din buzele acestea care nu se descleață. Înțelegi tu; pe Na-ta-lia (*o sucește și o ridică în fața ei*): pe d-șoara Natalia Rădulescu, care în curînd se va chema altfel.

MARIANA.

Altfel? Ia te uită dumneata!

D-NA MILESCU.

Cum, atita? Nu te miri?

MARIANA.

De ce să mă mir?

D-NA MILESCU.

Nu te bucuri?

MARIANA.

Cum îți vine să întrebi? Ce face fiecare, e după gustul lui și pentru plăcerea lui.

D-NA MILESCU.

Dar tu n'ai plăcerea ta?

MARIANA.

Plăcere... Plăcere... M'ai întrebat dacă am o plăcere?

D-NA MILESCU.

Ca orice om...

MAAIANA.

Ei asta, dacă aş fi eu ca orice om...

D-NA MILESCU.

Adecă tu ești mai mult ca oricare...

MARIANA.

Vezi cum nu mă lași în pace... Ce să-ți spun? Ce e mai mult și ce e mai puțin? Eu sînt altfel, a-decă nici atîta... Sînt ca toți ceilalți...

D-NA MILESCU.

Atunci de ce nu te porți ca dînșii?...

MARIANA.

Fiindcă eu aș vrea... Ce să-ți spun?... Eu aș vrea altceva...

D-NA MILESCU.

Și altcineva...

MARIANA.

Nu, nu, nu... Altceva... Altcineva poate fi numai pentru altceva...

SCENA a II-a.

ACELEAȘI, VIORICA.

VIORICA (*care a ascultat la ușă, intră tiptil, înaintea la spatele lor și de-odată strigă:*)

Altceva... Altcineva... Asta e curată filosofie!

MARIANA (*tresare*).

Vezi, mamă, dacă aduci vorba asupra unor lucruri care nu privesc pe nimeni decît pe mine... Uite fata asta s'a speriat de filosofia mea...

D-NA MILESCU.

Eu nu m'am speriat, dar să-ți spun drept: n'am înțeles nimic...

VIORICA.

Nici eu, dar n'are a face... Greșeala cea mare a oamenilor — iaca, fac și eu filosofie — e că-și închi-
pie înțelegerea ca o necesitate!... Dar nu e de loc ne-
cesar — pricepeți voi, tu, mamă, și tu, soro,—ca
un om să înțeleagă pe altul pentru a fi foarte mul-
țămît cu dînsul...

MARIANA.

Cum, nici cuvintele?

VIORICA.

Nici... Unul spune una, altul alta. Dacă se înțeleg,
e o nenorocire... Se ceartă la sigur... Pe cînd, dacă
nu înțelegi, crezi totdeauna că și celalt e de păre-
rea ta...

MARIANA.

Care celalt?

VIORICA.

Omul care-ți place, uite: omul care-ți e drag... El
vorbește, tu vorbești... Trebuie să-l ascuți, nu cum
face o anume persoană de aici... Nu-l ascuți, se
jignește... Pe cîți ai izgonit tu...

MARIANA.

Cum cîți? Dar cu cîți am stat de vorbă? Pe cîți
i-am văzut în adevăr? I-am auzit eu în adevăr?

D-NA MILESCU.

Săracii băieți! Cei mai buni...

MARIANA.

Aduși de d-voastră, chemați la lucru mare, ademeniți, ispitiți...

D-NA MILESCU.

Au fost și de aceia cari au venit singuri... Și au fost așa de drăguți, așa de modești, așa de prevenitori... Oameni în toată firea, tineri de merit, cari s'ar fi învrednicit de atenția oricărei femei... Pricepi tu: a oricărei...

VIORICA.

Si a mea...

D-NA MILESCU.

Iar vorbești prostii... Am două fete: amîndouă sînt nebune, dar fiecare în altfel... Doamne, Doamne! Cum și a ta?

VIORICA.

Iaca așa... Mie mi-au plăcut doi... Dar știi? tare...

D-NA MILESCU.

Nu ți-e rușine!

VIORICA.

Dar ce? Am făcut ceva rău? (*pe gînduri*). Ei poate ar fi vrut... Da, mi-au plăcut doi...

MARIANA (*nonșalant*).

Cari?

D-NA MILESCU.

Ehe! Ehe! Nu erau așa de indiferenți...

MARIANA (*scîrbită*).

O, mamă, lasă... Cum vă răpeziți așa... Zău, cum vă răpeziți.... (*către Viorica*). Ei, zi care?

VIORICA (*liniștit*).

Să-ți spun drept, i-am uitat... Era unul foarte urît...

D-NA MILESCU.

Și ți-a plăcut?

VIORICA.

Ei asta! Sigur că da! Parcă să fie frumos, ori urît are o importanță... Niciuna, absolut niciuna... Il faci frumos fiindcă vrei să fie așa... Și apoi mie nici nu-mi plac oamenii frumoși...

D-NA MILESCU.

Ei aș... De ce?

VIORICA.

Apoi bine, aceia n'au nevoie de compătimirea mea, de mila mea. Și, până nu ți-i milă de cineva, nu-l iubești... Uite copiii, animalele... Până nu-i poți zice: săracul de tine! Dar eu pierd vremea...

D-NA MILESCU.

Ai de lucru, tu?... Ce lucru poți să ai tu, aici, la țară, unde toată lumea te servește?...

VORICA.

Vrea să te servească... Dar eu nu permit. Uite așa: eu nu permit... Mie îmi trebuie să lucrez, să ajut, să ridic pe cineva... Să-l spăl, să-l pieptăn, să-l deștept, să-l fac om...

D-NA MILESCU.

Viorico, Viorico, ce suflet ești tu! Ce bărbat!

VIORICA.

Zău, bărbat... La față și la suflet... Vezi, de-aia pe mine nu mă cere nimeni... Nu-și închipuie nimeni că eu m'aș putea mărita, că eu aș putea iubi... Și eu pot să iubesc și, să-ți spun drept, eu vreau să mă mărit...

MARIANA.

O, ce vulgară ești!... Mă mir că nu te-ai oprit până acuma asupra primului venit...

D-NA MILESCU.

Nu vă certați, nu vă certați! (*o prinde de umeri*). Auziți voi? Să nu vă certați...

VIORICA.

Eu să mă cert?... Dar cine m'a văzut pe mine certându-mă! Am căutat să fac și eu ca altele, ca unele care sînt pe aici, și n'am reușit... N'am reușit și mă simt, drept să-ți spun, umilită...

D-NA MILESCU.

Știi, până nu te deprinzi a te certa, nici să nu te măriți... I-ar fi urît bărbatului.. Ce face el după ce v'ați lua?... Iubirea are o notă, cearta le găsește pe toate... Dar, știi ceva, Viorico.. Tu, cu nebuniile tale, ne-ai încurcat...

VIORICA.

Nu știu cum, dar n'am vrut... Mă iertați amîndouă...

D-NA MILESCU.

Ne-ai încurcat... Noi vorbiam serios...

VIORICA.

Și, cum m'ați văzut, n'ați putut continua... Așa sînt eu... Oricui i se întîmplă același lucru... Cînd sînt eu în odaie, nimeni nu poate vorbi serios... De aceea nici nu m'a cerut nimeni în căsătorie... Numai să se uite la mine și și-a pierdut firea... S'a încurcat... Și-i e năcaz... Și fuge... Iar eu, rămîn singură.. Tot singură...

D-NA MILESCU.

Fată de optsprezece ani... Și te plîngi... Încă odată: să-ți fie rușine!

VIORICA.

Și crezi că nu-mi e? Imi este... Și cu asta le ce ajung eu? Nu, te întreb: ajung eu la ceva?...

D-NA MILESCU.

Viorico, du-te!...

VIORICA.

Mă duc, dar după ce-oiu ști de ce...

D-NA MILESCU.

Atunci, te duci?

VIORICA.

Numai atunci...

D-NA MILESCU.

Mariano, îmi dai voie să-i spun?

MARIANA.

Dau, dau... Dau voie, în acest domeniu, oricui la orice... Numai, o fată ca asta nu înțelege, nu poate să înțeleagă...

VIORICA.

Fiind inferioară? O știu... Crezi că n'o știu? Și mă bucur. E o garanție de fericire. De aceia sînt eu fericită, fericită oricînd și cu oricine...

D-NA MILESCU.

Iar?

VIORICA.

Dacă nu mă lasă în pace... Dar mie să-mi spuneți de ce trebuie să mă duc.

D-NA MILESCU (*apăsât*).

Ca să conving pe Mariana că trebuie să fie ca tine...

VIORICA.

Proastă, fără alegere, gata să se arunce în gîtul oricui..

D-NA MILESCU.

Nu, nu, așa ca tine, pasăre voioasă, noroc la casă, zbor, cîntec și fericire....

MARIANA (*zimbînd acru*).

Poesie... Atita mai lipsia...

D-NA MILESCU.

Mi-a venit așa... Un moment de bucurie în familie și pentru mine... Dar mă ierți, nu mai fac...

MARIANA (*rece*).

Merci.

D-NA MILESCU (*către Viorica*).

Vreau să i se împrăștie negurile din minte și mie piatra de pe piept să mi se ridice... Nu-i cer să se mărite; bucuroasă am fost și sînt s'o țin în casă... Cui i-ar plăcea grădina după ce s'au rupt toate florile? Li cer numai să nu împrăștie de jur împrejur desprețul, sila de oameni, parcă și de noi, de mine chiar...

MARIANA.

Predica, predica, doămne, predica... Mamă te sărut, îți sărut mînile pe dos și pe față, dar, te rog, taci... Taci, că nu pot să ascult...

D-NA MILESCU. (*către Viorica*).

O auzi?... Așa trec zilele... Tu ești la școală...

VIORICA.

Și pe stradă... Cunosc tot orașul... Dar să nu fie unul obraznic, că apoi... Eu respect sexul, știi, dar, când se dă la om...

D-NA MILESCU (*zimbînd*).

Atunci?

VIORICA.

Atunci, mamă, eu sînt cumplită... Zău, cumplită...

D-NA MILESCU.

Cînd te-am văzut întrînd în casă, nebuno...

VIORICA.

E rîndul meu să zic: merci, dar din toată inima...

D-NA MILESCU.

Te cred... Ce nu știu eu, te cred... Cînd te-am văzut, fluture oprit în prag, cu aripile încă bete de soare și de flori...

VIORICA (*către Mariana*).

Zi: poezie... Și ce bine-ți prinde, doamne!

D-NA MILESCU.

...Mi-am zis: cine știe? Poate se iea și cealaltă... Ieșiți împreună... Atîta soare, atîta lume...

MARIANA.

Uf!

D-NA MILESCU.

Și uite pleci într'un fel și te întorci altfel... Ce nu schimbă o zi de Maiu, fatol!.. Și ai auzit-o, ai văzut-o, o vedem, o auzim.

MARIANA.

Imi dai voie: n'o mai vedeți, n'o mai auziți... Eu m'am dus.

D-NA MILESCU (*încercînd a o opri*).

Stăi!..

MARIANA (*se strecoară*).

Nu, nu! Nu, nu! E degeaba..

SCENA a III-a.

D-NA MILESCU, VIORICA.

VIORICA.

Să mă duc și eu? Ți-a căzut așa de greu...

D-NA MILESCU.

Iți închipui!..

VIORICA.

Și ai vrea să rămîi singură!..

D-NA MILESCU.

O, nu, nu, nu! Te rog rămâi... Stăi acolo. Uite în pragul ușii... între ramurile viței înflorite... Iți stă așa de bine... Și râzi, râzi! Auzi tu? Râzi...

VIORICA.

Imi e așa de ușor, chiar cînd nu mi se poruncește...

D-NA MILESCU.

Și, zi tu, viața e bună?

VIORICA.

Excelentă.

D-NA MILESCU.

Iți place!

VIORICA.

Ehe! Mă înnebunesc după dînsa!

D-NA MILESCU.

N'ai vrea să mori?...

VIORICA.

Nici dușmanul mieu!...

D-NA MILESCU.

Și-ți place de mine?

VIORICA.

Grozav!...

D-NA MILESCU.

Și de alții?...

VIORICA.

De toți... Și de un cerșitor bubos...

D-NA MILESCU.

Aaa!...

VIORICA.

Dar mai mult de băieți... Pot să fie și frumoși...

D-NA MILESCU.

Nebuno! Dragă nebună! Dulcea de nebună a bătrânețelor mele! Dar auzi! e cineva...

VIORICA (*aleargă și deschide*).

Unchiul..

SCENA a IV-a.

ACEIAȘI, RADU.

RADU.

Voi rîdeți?...

D-NA MILESCU.

Ca să nu plîngem...

RADU.

S'a întîmplat ceva?

D-NA MILESCU.

Nimic...

RADU.

Dar ai plîns...

D-NA MILESCU.

Puțin...

RADU.

Și de ce?..

D-NA MILESCU.

De nimic..

RADU.

De nimic nu plîng decît nebunii și, tu ești, **Ma-**
rio, o fată cuminte.. N'ai bani?

D-NA MILESCU.

E!...

RADU.

Ești bolnavă...

D-NA MILESCU.

Zău nul...

VIORICA.

Pușchea pe limba unchiului!..

RADU.

Atunci a fost ceartă.. Și doar ești văduvă... Nu poți
avea acest avantajiu conjugal..

VIORICA.

N'o sili să mintă.. A fost o ceartă...

RADU.

Nu-mi spune cu cine... Gîndesc eu... Cu Mariana...

D-NA MILESCU.

Da!...

RADU.

E tot așa?...

D-NA MILESCU.

Mai rău!...

RADU.

Nu iese din casă, nu vorbește... Nu ascultă, nu
privește... Nu vrea să vadă om... I-i silă de băieți...
Nu vrea să se mărite... Și jignește pe toți...

D-NA MILESCU.

Tu ai zis...

RADU.

Și totuși asta trebuie să se termine odată. Ea se o-
moară și te omoară și pe tine...

D-NA MILESCU.

O vezi...

RADU.

Să se termine, să se termine, dar cum?

D-NA MILESCU.

Te întreb eu... cum?...

VIORICA.

Știu eu cumva!...

RADU.

Nu, fire-ai de rîs, că n'ăi ști-o și pe asta?...

VIORICA.

N'o știu, unchiule, dar o ghicesc...

RADU.

Ești sigură?...

VIORICA.

Sigură...

RADU.

Și cum ai ajuns s'o știi?...

VIORICA.

Nu sînt și eu o bucată de femeiușcă?

RADU.

Și ce femeiușcă!..

D-NA MILESCU.

Să vorbim serios... N'o asculta!..

RADU.

Dar de un an vorbim serios și n'ajungem la niciun capăt... S'o ascultăm și pe dînsa... Zi tu, fleacule, cum?...

VIORICA.

Uite, zău, dar să nu rîzi, că nu-ți mai spun nimic.. Nu rîzi?...

RADU.

Nul...

VIORICA (*către maică-sa*).

Tu, mamă, nu te superi?...

D-NA MILESCU.

Nu! Dar isprăvește odată... E târziu. Vremea mesei... Radu nu vrea să mănînce la noi niciodată... Are lume... Ci spune!...

VIORICA.

Ei iaca. Mariana, d-șoara Milescu cea mare, singură de măritat, dar care nu vrea să se mărite, e așa pentru că...

D-NA MILESCU (*grăbit*).

Tu știi ceva?...

VIORICA.

Nu mă speria!... Nu știi nimic!... Ce pot eu ști?... Stă ea de vorbă cu mine?... Ascult eu la uși?... Des-

chid scrisorile ei?... Dar Mariana e așa pentru că... Pentru că toți bărbații pe cari i-a văzut, i s'au închinat...

RADU.

Și dacă unul n'ar face-o...

VIORICA.

Unul frumos, deștept, cum mi-ar plăcea mie...

D-NA MILESCU.

Cum?...

VIORICA.

Ei da, cum îmi plac...

D-NA MILESCU.

Ești amoretată, tu?...

VIORICA.

Atîta cit pot să fiu...

D-NA MILESCU.

Cutezi?...

RADU.

Lasă fata în pace... E o încîntare...

VIORICA.

El e o încîntare... Dar samănă cu dînsa... Tăcut, re-

tras, rece... N'ar spune o vorbă... Mie ce greu îmi cade...

RADU.

Și?...

VIORICA.

Să-l vadă numai! Ea s'ar simți jignită...

RADU.

Și atunci? L-ar iubi...

VIORICA.

Dar eu nu-i dau voiel...

D-NA MILESCU.

Cum vorbiți așa?...

VIORICA.

Nu-i dau voie... Nu cred că l-ar iubi... Nici nu trebuie... Dar după răspingerea lui și-ar căuta un altul ca despăgubire, zău așa, ca mîngîiere. Ca să se convingă că nu e de desprețuit...

RADU.

Mario, știi că asta ar fi o idee...

D-NA MILESCU.

Dar înseamnă să jucăm comedia...

RADU.

Parcă viața ce-i?... (*către Viorica*). Zi tu, îl împrumuți pe al tău?...

VIORICA.

Ei iaca eu sînt fată generoasă... Vi-l împrumut... (*cu degetul la gură*). Dar, știi; să nu-l țineți mult!...

ACTUL al II-lea.

SCENA I.

VIORICA, DAN.

VIORICA.

Ți-am adus flori...

DAN.

Mulțămesc.

VIORICA.

Și atîta? Atîta, d-le? Dar ai mai văzut d-ta fată să aducă flori unui băiat?... Și ce flori! Cele mai frumoase din grădină... Eu le-am cules... Am răscolit grădina de la un capăt la altul... Pricepi d-ta?

DAN.

Vai, d-șoară...

VIORICA.

Vai d-șoară, e ceva... Cu vremea scot eu ceva din dumneata...

DAN.

De ce mă siliți? Eu am firea mai grea...

VIORICA.

Cum mai grea?...

DAN.

Parcă lucrurile astea se pot explica.. Uite, eu simt ce nu pot spune.. E un defect...

VIORICA.

Simți ce nu poți spune.. Hm! Nu insista, te rog să nu insiști.. Și știi pentru ce? N'a venit vremea...

DAN (*cu reproș*).

Domnișoară!

VIORICA.

Cînd o fi vremea, fîi spun eu...

DAN.

In adevăr a tăcea e un mare avantajiu...

DAN.

Și atunci...

VIORICA.

Atunci... Ei, atunci o fi atunci! D-ta ești om de știință... Ori nu?

DAN.

Mă mîndresc...

VIORICA.

Ei asta-i, te mîndrești... Parcă eu ce văd la d-ta, de o lună de cînd ești pe aici și taci?... Taci de dimineață și până seara... Și uite eu vreau să te îndatoresc.

DAN.

Nu văd cum...

VIORICA.

Îți spun eu cum... Un om care vorbește și un om care face se înțeleg greu... Eu te înțeleg pe d-ta, te aud... Pricepi: eu te aud... De ce te aud cînd taci și cum te înțeleg e un lucru de rezolvit mai tîrziu... Ți-l voi spune eu cînd va fi vremea... Cum și d-ta, cînd va fi vremea, ai să-mi spui mie ceva... Vom vedea cine începe mai degrabă... Atîrnă după împrejurări... Cum știi d-ta ca om de știință, totul trebuie să fie precis, însă totul e relativ...

DAN.

Dar îndatorirea... Aș fi curios...

VIORICA.

Te văd și pe d-ta curios odată în viață... Mă bucur... Dar nu vreau să mori de nerăbdare... Și iată ți-o și spun... Eu vreau să te pun în contact cu cineva care să-ți samene...

DAN.

Să-mi samene mie?... În ce?

VIORICA.

In temperament.. In lipsa de temperament, vreau să zic... Tot așa neglijează, desprețuiește... Tot așa nu se prinde de viață...

DAN.

Un coleg? Atunci nu!

VIORICA.

Nu un coleg, un om de știință... Avem destul ca oaspete unul... D-ta... Nu un bărbat...

DAN.

Dar d-ta?...

VIORICA.

Aha! Adecă, dacă e vorba de o fată, sînt eu... Dar eu am temperament... Și d-tale îți trebuie liniște, tăcere, obiectivitate... Iată, eu cunosc o fată așa...

DAN.

Samănă cu mine?... Ar putea alege mai rău...

VIORICA.

Norocul ei că e așa... Nu se obosește... Și norocul ei că-i vine înainte un om ca d-ta...

DAN.

Dar eu, mă rog, nu vin înainte...

VIORICA.

Nici ea... Eu vă apropiu...

DAN.

Credeți că pentru o persoană distinsă cum e d-sa, un om ca mine ar putea oferi interes?

VIORICA.

O, ce frasă lungă... Niciodată n'ai vorbit atîta... Ai să prinzi obiceiul... Puțin exercițiu încă... Și deci ne-am înțeles... Ii consacri o oară de conversație... Cum aş vrea să vă ascult!... Dar nu pot sta la ușă... Va fi interesant... O, ce interesant!... O să vă gîciți unul pe altul... Pe d-ta însă tot eu te gîcesc mai bine... Te asigur... Atunci, iată, d-ta stai tot aici... Sora mea vine totdeauna la ceasurile astea să cetească în seră...

DAN.

Sora dumitale?

VIORICA.

Da, sora... Credeai că e numai mama și eu și frate-mieu?... Nu, mai este și o soră... O fată delicioasă...

DAN.

Ca...

VIORICA.

Ei, ca dînsa... Și să-ți spun cum o chiamă... Mariana... Așa-i că e frumos numele? Dar d-tale îți spun degeaba... Orice nume-ți e tot una și orice fată tot așa... Nu, să nu zici nimic, că nu-ți dau voiel! Oricum, contez pe politeța d-tale... Cea mai discretă din politețe... Uite-o...

SCENA a II-a.

ACEIAȘI, MARIANA.

VIORICA.

Mariano, îți **presint** pe d. profesor Dan Baldovin...

MARIANA.

A... (se duce la o mesuță, ia cartea lăsată acolo și începe a citi).

DAN.

*Da... (se duce la celalt colț, ia un erbariu și începe a lipi plante).**(Din cînd în cînd Mariana observă pe Dan și reia lectura ei. Apoi sună.)*

SCENA a III-a

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

SERVITOAREA.

Doriți ceva?

MARIANA.

Da... (*caută*). Aș dori să închizi fereasta... Trage...*(Privește spre Dan, care, nemișcat, își urmează clăsarea plantelor).*

SERVITOAREA.

Mai doriți ceva?

MARIANA.

Eu? Nimic...

SERVITOAREA (*către Dan*).

Dar d-voastră?

DAN.

Eu, nimic...

MARIANA (*înțepată*).

Vezi că și domnul nu dorește nimica...

DAN.

Mulțămesc că m'ați îndatorit...

MARIANA.

N'am avut intenție... M'am mărgenit să întreb... (*către servitoare*). D-ra Viorica a plecat?

SERVITOAREA.

N'am văzut-o. Trebuie să fie pe aici...

MARIANA.

Poate așa avea s'o întreb ceva... Une ori îi e omului urît...

SERVITOAREA.

D-voastră vă e urît?... Dar nu vă era niciodată.

MARIANA.

Prea-ți aduci aminte de toate. Acuma te poți duce...

SERVITOAREA.

Dar doamna ar vrea să vă vadă... De ce nu mergeți d-voastră la dumneaci?...

MARIANA.

Dar ce rost ai să mă întreb?

SERVITOAREA.

Nu vă supărați... M'ați mai lăsat să vă vorbesc așa... Poate că domnul ar dori să lucreze singur... Văd că tace...

MARIANA.

Dar ce ne supără că domnul are de lucru?... E invitatul nostru...

DAN.

Al d-rei Viorica...

MARIANA.

Al familiei întregi, mi se pare...

DAN.

Nu, numai al d-rei Viorica.

MARIANA (*către servitoare*).

Nu mai am nevoie de d-ta.

SERVITOAREA.

Acuma nu mai sînteți singură și cred că n'o să vă fie nici urît..

SCENA a IV-a.

MARIANA, DAN.

MARIANA.

Ai putea să te duci... (*Către Dan*). Viorica e numai fiica mai mică a d-nei Milescu...

DAN.

N'am cunoscut până acum pe cea mai mare... Dar invitația, de care mă bucur, e a d-rei Viorica...

MARIANA.

Ții mult să fi fost invitat de dînsa?...

DAN.

Să vă spun drept: enorm.

MARIANA.

Aha! Și, cum aș zice, ce te-ar apropia de sora mea?

DAN.

Știu eu! A fost așa... Cum sînt lucrurile pe lume...

MARIANA.

Asta e grav... Aproape o promisiune...

DAN.

Asta nu! De altfel dumneaei hotărăște...

MARIANA.

Hotărăște Viorica? Dar ce hotărăște Viorica?...

DAN.

E așa de greu să pot afla...

MARIANA.

Dar ea vorbește toată ziua...

DAN.

Am băgat de samă...

MARIANA.

Că nici nu era greu... Pe cînd d-ta... D-ta îmi pari a tăcea... Atunci, firește, cînd cineva nu te silește, ca mine...

DAN.

În adevăr, a tăcea e un mare avantajiu...

MARIANA.

Așa-i? Și mie-mi place să tac..

DAN.

Ce potrivire! Dar totuși d-voastră aveți vorbirea mai ușoară...

MARIANA.

Ți se pare?

DAN.

Decît vorbirea mea, de sigur... Eu, domnișoară, nu mă pot exprima așa cum aș vrea...

MARIANA.

Atunci nu e despreț?...

DAN.

De loc... Eu nu desprețuiesc pe nimeni..

MARIANA.

Dar nici nu prețuți... Afară de sora mea Viorica.

DAN.

Cine n'ar prețui-o cînd... Cînd dumneaei așa de evident o dorește?

MARIANA.

Ai spirit, dar ești rău...

DAN.

Eu nu sînt rău...

MARIANA.

Să ne întoarcem la lucrul nostru, acuma cînd ne cunoaștem...

DAN.

Dar încă nu...

MARIANA.

Ai dori mai mult?

DAN.

Nu.

MARIANA.

Da, să lucrăm. Eu am aici un roman... De Johann Bojér... Vă place?

DAN.

Nu cetesc literatură...

MARIANA.

De loc?

DAN.

De cînd nici nu-mi mai aduc aminte.

MARIANA.

Dar nu admiteți că sufletul omenesc are nevoie și de puțină poezie?...

DAN.

Al meu n'o simte..

MARIANA.

Teribil! Și ce faci d-ta toată ziua?

DAN.

Studiez...

MARIANA.

Ce studiezi?

DAN.

Botanica...

MARIANA.

Și ce ai acolo în caiet?

DAN.

Plante...

MARIANA.

Și-ți ajunge?

DAN.

Mie? Oho!

MARIANA.

Căutați-vă de plante...

DAN.

Mulțămesc (*reia ierbarul*).

MARIANA (*sună din nou*).

SCENA a V-a.

ACEIAȘI, SERVITOAREA.

SERVITOAREA.

Aveți nevoie de mine?

MARIANA.

Stăi să-mi aduc aminte... Nimic. Am uitat. Te poți duce... Ori stăi... N'a venit nimeni?

SERVITOAREA.

Dar d-voastră nu vă plac vizitele...

MARIANA.

Mă privește... De asta te-am chemat...

SERVITOAREA.

De ce adecă?

MARIANA.

Du-te...

(*iese servitoarea.*)

SCENA a VI-a.

MARIANA, DAN.

MARIANA.

Teribil cum nu se înțeleg oamenii...

DAN.

De sigur, teribil...

(cîteva momente de tăcere.)

MARIANA *(se face a se apăra)*.

Ah!

DAN.

Ați spus ceva?

MARIANA.

O viespe...

DAN.

Nu băgați de samă... Cînd nu le observi, nu mușcă...

MARIANA.

Și d-ta spui atîta?...

DAN.

Dar ce pot spune mai mult?...

MARIANA.

N'ai putea s'o gonești?

DAN.

Dar dacă n'o văd...

MARIANA.

Dar de acolo cum s'o vezi?

DAN.

Imi dați voie să mă apropiu... Și tocmai lipiam o varietate carpatică extrem de rară... Dar ce-are a face; dacă doriți, vin...

MARIANA.

Cum voiți...

DAN.

Dar, mă rog, îndată... Nu vă faceți ideie rea despre mine..

(Se apropie.)

Hm! N'am văzut-o bine până acum...

MARIANA.

Pe cine? Viespea?

DAN *(jenat)*.

Da, viespea... N'o gălesc... Dar îmi dați voie să ieau un scaun...

MARIANA *(bucuroasă, dar se ascunde)*.

De ce vrei să-l iei?

DAN.

Credeam că nu vă desplace...

MARIANA.

Imi e tot una...

DAN.

Atunci mă retrag.. Eu vă supăr...

MARIANA.

Asta, vezi, nu. (*mai încet*). Hotărît că nu..

DAN.

D-voastră aveți ceva contra mea..

MARIANA.

Nu, mi s'a părut mai curând că d-ta...

DAN.

Eu, se poate? De ce cetiți d-șoară, cărți ca asta?

MARIANA.

Le vrei mai serioase?... Pentru poezie..

DAN.

Dar d-voastră represintați așa de frumos marea poezie a tăcerii..

MARIANA.

Dar, cum văd, d-ta însuși represinți pe cealaltă..

DAN.

Mă mir și eu că am ajuns să pot vorbi...

MARIANA.

Cu Viorica, nu?

DAN.

Nu mă îndeamnă nimic...

MARIANA.

Nici cu altele... Vreau să zic: cu alții...

DAN.

Cu nimeni... Până...

MARIANA.

Până?

DAN.

Până acum.

MARIANA.

Să se fi deschis gurile care nu vorbeau?

DAN.

N'aveau de ce, domnișoară.

MARIANA.

Și acum au?

DAN.

În ce mă privește, da...

MARIANA.

Ci stăi aici. D-ta ești mult mai interesant de cum pari...

DAN.

Par așa de puțin...

MARIANA.

Nu, ești mult mai interesant. Și de ce taci d-ta?

DAN.

Findecă așa m'a învățat viața...

MARIANA.

Desprețul? Urît obicei!

DAN.

O, de sigur, urît, foarte urît. Dar eu nu-l am... Ci durerea vieții mi-a pecetluit buzele...

MARIANA.

Aș vrea să știu cum... Dar oare zece minute împreună îmi dau dreptul să știu?...

DAN.

Nu numai că vă dau d-voastră dreptul, mie-mi impun o datorie...

MARIANA.

Mi-e milă de d-ta...

DAN.

Atît?

MARIANA.

Taci, taci.... Spune ce-a fost...

DAN.

Nu e ca în romane, d-șoară. În acela pe care-l cetești și-l admiri... E altceva... Cu totul altceva... Un lucru trist și umil, mai ales umil și, azi, mie celui mîndru, mi-i greu să-l spui...

MARIANA.

Eu te rog să-l spui...

DAN.

D-ta ai o putere curioasă asupra mea...

MARIANA.

Nu-mi dau sama și n'o vreau...

DAN.

Parcă noi stăpînim pe alții, cu ce vrem... D-ta ai puteri de care nu te-ai folosit... De ce anume, eu nu pot ști... Dar oamenii cei mai tari sînt cei cari au economisit multă vreme, au ascuns, au înfrînat și de-odată dau drumul la tot ce era închis în zăgăzurile nemiloasei hotărîri. Eu nu pot să mă apăr de îndemnul d-tale. Știu că mă umilesc și totuși ți-o spun, dacă vrei, dacă în adevăr vrei.

MARIANA.

Vreau.

DAN.

Ca să rîzi de mine... Fă-o... Dar eu mă supun poruncii care a plecat către mine...

Eu, domnișoară, am vorbit cîndva...

MARIANA

Erai mai interesant cînd n'o știam... Dar, oricum, spune, spune...

DAN.

Am vorbit cîndva... Cu cîtă plăcere! Am vorbit cîndva și cuiva... Dar ce-ți pasă d-tale, care nu vorbești niciodată...

MARIANA.

Știu eu? Poate numai pînă acum...

DAN.

Să nu dea Dumnezeu să vorbești d-ta pentru ce am tăcut eu... Și, așa singur cum sînt pe lume...

MARIANA.

D-ta n'ai părinți?...

DAN.

Mi-i aduc aminte colò, în fundul zării...

MARIANA (*ca pentru sine*).

Asta e rău...

DAN.

Așa e? N'are cine să te alinte... Și te faci aspru și tăcut... Unii zic... rău... Da, și rău... Mă simt eu rău...

MARIANA.

Doamne, ce prostii te fac eu să spui!... Dar, iară, ce mă amestec eu!... Ce te cunosc eu!... De ce să te cunosc eu?

DAN.

Așa... Era să spun ceva și nu mai spun... D-ta ai dreptate... Uite așa, am crezut că tot ce n'am avut până atunci găsesc odată... Și...

MARIANA.

Și...

DAN.

Și n'am găsit., Și m'am închis așa cum mă vezi... Urît fel de om... Așa-i?...

MARIANA.

Și eu sînt cam așa...

DAN.

Imi dai voie să-ți spun: Ce are a face! Ce are a face, domnișoară!

MARIANA.

Dar aici la noi parcă vorbeai cu... (*cu greu*) Cu Viorica...

DAN.

Nu, nu...

MARIANA.

Parcă ai fi vrut să vorbești...

DAN.

Nu atita... Ce fată bună!

MARIANA.

Aşa-i?

DAN.

Da, aşa... Ca orice om bun...

MARIANA.

Dar dumitale îţi trebuie un om bun...

DAN.

Nu numai decît... Ce ştie omul ce-i trebuie!... Dar
îmi dai voie să mă întorc la ce mi-i dat mie?

MARIANA.

Ce?

DAN.

Erbariul, botanica, profesia, misiunea...

MARIANA.

Mă laşi să-l văd?...

DAN.

Poftim...

MARIANA.

O, săracele flori!...

DAN.

De ce săracele?...

MARIANA.

Uite, nu vorbesc nici ele... Nu vorbesc decît prin
mîrezme... Nu răspîndesc vii viața dintr'însele... (*rîde*).
Ia te uită, eu rîd...

DAN.

Mie așa-mi trebuie florile...

MARIANA (*vioiu*).

Nu așa, nu așa, tăcutule domn... Ia vină la fereastră
să vezi florile vii... Strat de strat până în fund...
Cîtă-i zarea numai flori... Una nu e ca alta... Zeci de
ani s'a trudit tata, mama, după dînsul, să facă mi-
nunea asta care te-a adus aici... Nu le cerceta ca
profesor una cîte una, ci ca poet pe toate, toată a-
ceastă viață mărunță și imensă... Ci vino de te uită.
(*Îl prinde de mîină și-l trage la fereastră.*)

DAN.

Doamne, domnișoară, cum ești și d-ta... Știi po-
runci...

SCENA a VII-a.

D-NA MILESCU, VIORICA.

(vin șoptind.)

D-NA MILESCU.

Unde sînt, că nu-i văd?...

VIORICA.

Nu-i văd nici eu. Unde e Dan?

D-NA MILESCU.

Așa-i zici?

VIORICA (*jenată*).

E mai ușor...

D-NA MILESCU.

Hm! mai ușor...

VIORICA.

Dar unde e Dan?

D-NA MILESCU.

De ce nu întrebi și: unde-i Mariana?

VIORICA.

Dar de sigur și: unde-i Mariana?

D-NA MILESCU.

Ia te uită colo...

VIORICA.

La fereastră amîndoi...

D-NA MILESCU.

Vorbesc... *Ea* vorbește... (*către Viorica*). Vezi?

VIORICA.

O, da... (*cu alt ton*). O, da!

D-NA MILESCU.

Ai făcut minunea, tu, fato...

VIORICA.

Am făcut-o prea bine!

ACTUL al III-lea.

SCENA I.

D-NA MILESCU, MARIANA.

D-NA MILESCU.

Iar vrei să ieși...

MARIANA (*jenată*).

Nu că nu mi-ar plăcea să stau cu tine, mai ales
că te știu bolnavă, dar...

D-NA MILESCU.

Dar ce?

MARIANA (*și mai jenată*).

Doamne, cum crezi dumneata că poate fi necon-
tenit închis un suflet?..

D-NA MILESCU.

Un suflet serios, rece, desprețuitor, căruia-i e urît
de oameni... Nu?

MARIANA.

A fost și aceia...

D-NA MILESCU.

Cum a fost?

MARIANA.

Vrei să-ți spun? Eu nu știam că mai sînt pe lume și oameni buni...

D-NA MILESCU.

Să zicem: și frumoși...

MARIANA.

Dar, mamă, nu mă năcăji... Vezi ce rea ești!... Eu vorbesc în general...

D-NA MILESCU.

Dar pornind de la un cas particular...

MARIANA (*rîzînd*).

Și de ce n'aș pleca și de la un cas particular?...

D-NA MILESCU.

Dar pleacă, dragă, eu nu pot decît să mă bucur... Numai am vrut să subliniez că se schimbă oamenii...

MARIANA (*șiret*).

Și vrei să nu mă schimb?... Eu sînt gata.

D-NA MILESCU (*glumind*).

Nu, mă rog, asta nu... Mai bine primblă-te...

MARIANA.

Nu mult, nu mult... Un șfert de ceas, până la grădină...

D-NA MILESCU.

Dar la ceasul ăsta cine merge la grădină?

MARIANA.

Tocmai de asta...

D-NA MILESCU.

Dar spune tu cinstit: dacă mă ascuți..

MARIANA.

Nu, eu plec..

D-NA MILESCU.

Așa vorbești cu mine?

MARIANA.

Nu te superi...

D-NA MILESCU.

Atunci continuu... Dacă ai fi sigură că nu e nimeni în grădină, dar absolut nimeni, te-ai duce...

MARIANA.

Așa chiar nimeni, mi-ar fi frică...

D-NA MILESCU.

Și ți-ar fi și urit...

MARIANA.

Cui nu?

D-NA MILESCU.

Șireato!..

(*Mariana dă să apuce clampa. Intră Dan.*)

SCENA a II-a.

ACELEAȘI, DAN.

DAN.

Vă tulbur?

D-NA MILESCU.

Pe mine nu... Pe dînsa poate... Uite, voia să se ducă...

DAN.

D-ra voia să se ducă?... Mi-e permis să întreb unde?...

D-NA MILESCU.

Ei unde? La grădină...

DAN.

Pentru...

D-NA MILESCU.

Intreab'o...

MARIANA.

Pentru nimic... Iaca pentru nimic... Iți ajunge, mamă? Iți ajunge, domnule?

D-NA MILESCU.

Dar acuma te mai duci? Eu pot vorbi cu d. Dan, de și e așa de făcut...

DAN.

Am fost...

D-NA MILESCU.

Ba, mă rog, în ce mă privește, ești și acum... Dar am găsi un subiect de vorbă... Bătrînele, mai ales cînd sînt bolnave, găsesc plăcere să fie încunjurate. Fie și de oameni cari tac... Cari tac cu ele, bine înțeleș... Am vorbi de flori, de erbarii... Și eu sînt o prietenă a florilor... Am erborisat și eu... Cunosc specii rare... Am o întregă carte despre rose... Mii de spețe. (*Privește împrejur*). Dar bag de samă că nu mă ascultă nimeni.

DAN (*iute*).

Vai!

MARIANA (*cu mustrare*).

Vai!

D-NA MILESCU.

Vai, nevai, dar, dacă Mariana merge la grădină, d. Dan se poate să mă lase singură, la vrîsta mea, numai fiindcă n'am o altă vrîstă?

DAN.

Dar eu...

MARIANA (*il întrerupe*).

Of, ce vorbăreț ai mai ajuns și d-ta... Dar, mamă, eu n'am arătat cine știe ce dorință de a mă primbla... Știi cât îmi place să stau acasă... Așa am vrut să te cerc... Da, să te cerc dacă ai încredere în mine...

D-NA MILESCU.

Așa?

MARIANA.

Așa!

D-NA MILESCU.

Apoi iată, ca să-ți arăt ce încredere am în tine, fata mamei cea mai mare, te las să mergi la primblare cu d. Dan... Afară numai dacă d-lui refuză...

DAN.

Eu să refuz? Dar sînt la ordinele d-voastră.

D-NA MILESCU.

Numai ale mele?...

DAN (*jenat*).

Și ale d-șoarei, de sigur...

D-NA MILESCU.

Da, da, de acolo vine supunerea... Poftiți de vă primblați.

DAN.

Dar atunci...

D-NA MILESCU.

D-ta parcă ai mai avea să-mi spui ceva?

DAN (*inviorat*).

Dar de sigur... Mă ajutați.

D-NA MILESCU.

Nu acum, nu acum... E vreme frumoasă... Mergeți de vă primblați...

(*Mariana și Dan iese.*)

SCENA a 1-a.

D-NA MILESCU, VIORICA.

VIORICA (*intredeschizînd fereastra*).

Care sînteți acolo? Vă întreb care?... Mama și voi? (*se îndreaptă*). D-voastră amîndoi? (*se îndreaptă iar*). Adecă și d. Dan...

D-NA MILESCU.

D. Dan nu e aici...

VIORICA.

Unde s'a dus?

D-NA MILESCU.

Că parcă-i stăpîn cineva? S'a dus și el așa... Ca om din casă străină...

VIORICA (*serios*).

Nu mă necăji... Știi de ce...

D-NA MILESCU.

Nu știu de loc...

VIORICA (*rizînd*).

Atunci gîcești... Ori nu gîci, nu gici...

D-NA MILESCU.

Nici nu vreau să gîcesc...

VIORICA.

Dar de ce vorbești numai d-ta?... Mariana nu e acolo?

D-NA MILESCU (*scurt*).

Nu...

VIORICA.

Dar unde e?

D-NA MILESCU.

E, s'a dus și ea...

VIORICA (*pe gînduri*).

Mamă, eu am să-ți spun ceva...

D-NA MILESCU.

Să vedem ce...

VIORICA.

Eu sînt gîcitoare...

D-NA MILESCU.

Nu te înțeleg... Ce rost de gîcit e aici?

VIORIȚA.

Eu gîcesc ceva...

D-NA MILESCU.

Spune odată... Și întră... Mai ales întră... Ce, unde mă știi singură... Iți e urît de mine?

VIORICA.

Te rog să nu fii răutăcioasă... De două ori răutăcioasă...

D-NA MILESCU.

Atunci nu mai adaug nimic... Dar ce ai gîcit tu de te lauzi așa de mult?

VIORICA.

Mamă, mamă dragă, ai să zici că-s proastă...

D-NA MILESCU.

După împrejurări...

VIORICA.

Ei uite, ți-o spun deschis... Mariana s'a dus cu Dan..., cu d. Dan...

D-NA MILESCU.

Sigur că s'a dus cu dînsul... S'a dus cu voia mea... De ce nu s'ar duce?..

VIORICA.

S'au dus... amîndoi...

D-NA MILESCU.

Dar se întorc, se întorc îndată...

VIORICA.

Sigur că da, dar de ce s'au dus?

D-NA MILESCU.

Să se primble... E așa de nevinovat...

VIORICA.

Va să zică s'au dus... Și eu ți-oju mai spune ceva...
Și acuma tot profet am să fiu...

D-NA MILESCU.

Ei, iată, spune-o și asta...

VIORICA.

S'au dus unul cu altul pentru că... Pentru că...

D-NA MILESCU.

Bine, fato, dar eu nu te mai cunosc... Cum, tu cea
veselă, zglobie, sigură de tine, tu, păsărica noastră a
tuturora, tu vorbești așa de greu...

VIORICA.

De o bucată de vreme... Și nu chiar totdeauna...

D-NA MILESCU.

Acuma așa vorbești... Ști, tu, îmi aduci aminte de Mariana cum era pe vremuri... Așa tăcută, ciudată, ciudoasă, de nu-i plăcea nimic și nu știa să exprime nimic... Leiț Mariana cea veche... V'ați schimbat, fetelor...

VIORICA.

Și când ai ști în ce ne-am mai schimbat...

D-NA MILESCU.

Ei, în ce?...

VIORICA .

În ce?... În ce?... Iată pot vorbi!.. Dar îmi vine greu, greu... Și mi-e rușine, mamă (*sare în casă și-și ascunde fața în sinul maică-sa*).

D-NA MILESCU (*se ridică și o răspinge ușor. Apoi o privește lung*).

Rușine ție?... Dar de ce poate să-ți fie rușine?... Vorbește... Trebuie să vorbești numai decît... Oricît ți-ar fi de greu, oricît mie mi-ar fi de greu... Vorbește!...

VIORICA.

Nu mă mai iubești, mamă, de mă răspingi așa?... Nu mă mai cunoști de mă judeci așa?..

D-NA MILESCU (*poruncitoare*).

Spune!

VIORICA.

Nu te rog să mă ierți, că nu e de ce. (*Apăsă.*) Nu e de ce... Dar sê nu rîzi de mine...

D-NA MILESCU (*mirată*).

Dar de ce să rid?..

VIORICA.

Uite de ce.. Pentru că am să-ți spun un lucru. Dar un lucru.. Urul din acelea care nu se pot aștepta de la mine, cum am fost, cum am vrut să fiu, cum mi-a plăcut să fiu, cum v'am plăcut la toți..

D-NA MILESCU (*nerăbdătoare*).

Dacă mă zăpăcești așa, eu mă duc.. (*se ridică*).

VIORICA.

Nu te du.. Mă așez lângă tine.. M'aș pune pe genunchii tăi.. Dar acuma am îmbătrînit.. A, de puțin timp.. De cîteva săptămîni, de cîteva zile, de cîteva clipe, de cînd am venit aici și te-am întreat și am înțeles ce nu bănuiam.. Bănuiam, dar nu așa.. Stăi! Lui Dan îi place de Mariana..

D-NA MILESCU.

N'aș zice da, n'aș zice nu!

VIORICA.

Eu îți zic: da.. Și încă una: ei Marianeii, mîndrei, recei, desprețuitoarei, ei îi place de Dan.. Și mult, mult..

D-NA MILESCU.

Și dac'ar fi așa?..

VIORICA.

E așa..

D-NA MILESCU.

Imi deschizi ochii... Pare că e așa... Și ce-i?

VIORICA.

Ce-i?... Vino încoace (*o atrage ușor la dînsa*). Să-ți spun la ureche... Și mie mi-a plăcut de dînsul..

D-NA MILESCU.

Tie?

VIORICA.

Da, iată, mie...

D-NA MILESCU.

Dar bine, tu glumiai...

VIORICA.

Eu, vezi, eu iubesc glumind...

D-NA MILESCU.

Tu, săraco!... Și-l iubești, cum zici tu, îl iubești de-a binele?

VIORICA.

Din toată inima... Asta e...

D-NA MILESCU.

Amîndouă? Pe asta, pe tăcutul asta, cu erbariul lui, cu cărțile lui...

VIORICA.

(*alintat*). Da da, da... (*duios*). Zău da, mamă... Pe dînsul... Și ea și eu... (*tace un moment*).

O, proastă ce am fost!

D-NA MILESCU.

Și acum ce facem, ce face el, ce fac eu, cînd comedia s'a schimbat într'o realitate tragică?

VIORICA.

Știu eu ce facem!...

(*De afară se aud pași, rîsete.*)

VIORICA (*se ridică*).

I-auzi, cine rîde?

D-NA MILESCU.

Mi-e greu să mă ridic... M'ai zdrobit... Uită-te tu...

VIORICA (*la geam*).

Mamă, mamă, știi ce e?

D-NA MILESCU.

Ce?

VIORICA.

E Dan cu dînsa, cu Mariana... Stau alături... Rîd, mamă, sînt fericiți... (*după un moment*). Și sînt frumoși, mamă, foarte frumoși... El, parcă nu-i el... Și ea, Mariana... Niciodată n'aș fi crezut că poate să fie Mariana așa de frumoasă... Știi ce, mamă, mare păcat ar face cine i-ar despărți...

D-NA MILESCU.

Viorico, ce fată ești tu!

VIORICA.

Eu, o fată ca oricare... Dar înțeleg ce nu înțeleg alții...

D-NA MILESCU.

Adecă ai fi tu în stare?...

VIORICA.

Și cum nu? Dar ea, săraca, atîta are... Și a așteptat atîta... Dar eu, cui nu-i pot vorbi, de cine nu mă pot lipi, pe cine nu-l pot schimba, de să-l fac așa, tocmai cum vreau eu?...

D-NA MILESCU.

Dragă vrăjitoare mică...

VIORICA.

Așa-i? Și acum ai să vezi ce vrajă fac...

D-NA MILESCU.

Să nu faci vre-o prostie...

VIORICA.

Ba da (*sare pe fereastă*).

SCENA a V-a.

D-NA MILESCU (*singură*).

Dar copilul ăsta e admirabil...

SCENA a VI-a.

D-NA MILESCU, FETELE, DAN.

VIORICA (*spre Mariana și Dan*).

Nu, nu, veniți aici, vinovaților...

MARIANA (*cu mustrare*).

Viorico!

VIORICA.

Nicio Viorico... La ispășire... (*către d-na Milescu*).
Iată doi oameni cari se iubesc...

D-NA MILESCU.

Dar când s'a mai cerut o fată așa?

VIORICA.

Acum întâiași dată... (*către ei*). Voi, mint eu?...
Spuneți, mint? (*către d-na Milescu*). Eu nu mint.
Se iubesc...

D-NA MILESCU.

Dacă vor...

VIORICA.

Sigur că vor... Uită-te numai la dînșii...

(*Viorica se duce și-i sărută.*)

(*Către Mariana*). Așa lung, statuie însuflețită! (*Către Dan*.) Așa, întâia oară, ca unui frate, scurt... (*către amîndoi*). In numele familiei, eu v'am legat... Și numai, cînd veți fi fericiți, foarte, foarte fericiți, să nu mă uitați pe mine... Și mai ales să nu ziceți că am fost o proastă... Fiindcă, iată, eu... eu, eu așa am vrut!

CUPRINSUL

Pagina

<i>Puterea obișnuinței, piesă în 3 acte</i>	3
<i>Căderea măștilor, piesă în 3 acte</i>	59
<i>O jertfă simplă, dramă în 3 acte</i>	133

Prețul . 60 lei.